

УДК [930:930.25](73)

Л. Л. ЛЕВЧЕНКО*

**АМЕРИКАНСЬКІ АРХІВІСТИ
ПРО АМЕРИКАНСЬКІ АРХІВИ
(історіографічний огляд праць американських архівістів,
вчених і практиків, з історії та діяльності
архівів штатів та округів)**

На підставі праць американських вчених Р. Кокса та Т. Х. Петерсон доведено наявність історіографії архівознавства та визначено її недосліджені розділи, серед яких історіографія історії архівів штатів та округів. У ході дослідження автором виявлено понад 110 публікацій американських архівістів, вчених та практиків з історії та організації діяльності архівних установ у штатах і округах та здійснено їх історіографічний огляд.

Ключові слова: історія архівів штатів у США; історіографія архівознавства у США.

Окремі питання американської історіографії архівознавства у радянські та пострадянські часи порушені у підручниках і посібниках першої викладачки курсу про архіви і архівну справу за кордоном у Московському державному історико-архівному інституті Н. В. Бржостовської¹; дисертаційних дослідженнях та статтях російських архівознавців І. В. Безбородової², Т. С. Кабочкіної³, І. В. Карапетянц⁴, В. М. Виноградова⁵, Ю. М. Кукаріної⁶; у працях української вченої, доктора історичних наук, професора І. Б. Матяш⁷. На жаль, шановні автори, по-перше, не подали комплексного історіографічного огляду, а по-друге, жоден із них не приділив увагу аналізу публікацій з історії архівів США.

Комплексний історіографічний аналіз праць зарубіжних вчених, істориків і архівістів здійснив у свій час з метою дослідження видатний російський вчений, доктор історичних наук, професор Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету Є. В. Старостін (1935–2011). Він висунув тезу про відсутність історіографії архівознавства за кордоном. Є. В. Старостін зауважив, що зарубіжні історики і архівісти не вивчали історіографію архівознавства з позицій компаративістики, а зосереджувались на дослідженні історії вітчизняних архівів, збиранні і публікації джерел з історії архівної справи. Лише у коротких оглядах закордонні класики історії архівів повідомляли про праці своїх попередників. Є. В. Старостін указав на

* *Левченко Лариса Леонідівна* – кандидат історичних наук, директор Державного архіву Миколаївської області.

декілька причин такої ситуації. По-перше, частині західних архівістів, на думку Старостіна, було властиве зневажливе ставлення до вивчення теоретичних основ архівознавства. Вчений вважав, що західні колеги не бажали займатися теорією, оскільки мали на меті вирішення усіх завдань на методичному рівні. Ми не будемо зараз спростовувати думку відомого вченого, оскільки доведенню наявності архівної теорії у США вже присвятив свої роботи цілий ряд американських вчених*⁸. Інші, найбільш кваліфіковані історики-архівісти, пише Є. В. Старостін, більше приділяли уваги публікації історичних джерел і вивченню власне історичних сюжетів. По-друге, на думку Є. В. Старостіна, архівознавство, яке як наука сформувалось у другій половині XIX ст., відіграло роль допоміжної історичної дисципліни, обмежувало себе рамками історичної науки і не слугувало матеріалом для історіографічних узагальнень. Після Другої світової війни предмет архівознавства настільки розширився, інтегрувавши низку суміжних дисциплін, що здійснення історіографічного аналізу взагалі унеможливилось⁹.

Поставлена Є. В. Старостіним мета була благородною, але він побудував свої висновки лише на аналізі праць європейських архівознавців, переважно французьких та німецьких, а потім поширив їх на усе зарубіжне архівознавство. Очевидно, про розвиток архівної справи у Сполучених Штатах учений мав неповне уявлення (за радянських часів вчені у дослідженнях США зустрічались із нездоланими перешкодами). Він навіть припустився помилки, назвавши президентські бібліотеки приватними архівами, які ніколи такими не були. У тому числі це стосується і приватної бібліотеки Президента Р. Ніксона у м. Йорба Лінда, Каліфорнія, яка врешті-решт 2007 р. стала структурним підрозділом Національного архіву та Адміністрації документації. Отже, на підставі праць американських вчених ми можемо не лише піддати сумніву тезу Старостіна про небажання закордонних вчених займатися архівною теорією, а і його твердження про відсутність історіографії архівознавства у Сполучених Штатах.

У сфері історіографії архівознавства плідно працював цілий ряд американських вчених: Р. Кокс, Т. Х. Петерсон, Т. Абрахам, М. Ф. Деніелс та Т. Волч, П. Х. МакКартні, М. Б. Боулінг, М. С. Стефенсон, Е. Дж. Джилліленд-Світленд, Б.Л. Крейг, Дж. Стернфелд та інші¹⁰.

Зупинимося на працях двох з них: Річарда Кокса**, професора Школи бібліотечних і інформаційних наук Університету Пітсбурга та редактора журналу "The American Archivist" (1991–1995) і Труді Петерсон, 46-го Президента Товариства американських архівістів (1990–1991) і виконуючої обов'язки Архівіста США (1993–1995).

Знаний американський вчений Р.Кокс 1983 р. у праці "American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities" (Американська архівна іс-

* Дивись бібліографію з архівної теорії у США, укомплектовану Террі Абрахамом за період 1965-2013 рр. і представлену на сайті "Archival Theory: Notes towards the beginnings of a bibliography" (Архівна теорія: нотатки до початку бібліографії): <http://www.uiweb.uidaho.edu/special-collections/papers/theorybb.htm>

** Ознайомитися із працями Р. Кокса можна на персональній сторінці вченого на веб-сайті Університету Пітсбурга: <http://www.sis.pitt.edu/~rcox/>; блог вченого: <http://www.blogger.com/profile/00356997089121471293> та домашній веб-сайт: <http://richardjcox.com/index.htm>

торія: її розвиток, потреби і можливості) здійснив історіографічний аналіз розвитку архівної науки у США, у тому числі й праць вчених з історії архівів. Він обґрунтовано довів, що перші есе з історії архівів у США з'явилися у період з кінця XIX ст. до 1920-х років. Значну активність у цей період виявляли члени історичних товариств і приватні колекціонери. Вони визначали місця зберігання документів, у тому числі за кордоном, збирали і публікували історичні джерела, і "це не дивно, що їх інтерес поширився на історію архівних депозитаріїв, біографії колекціонерів та редакторів документів". Кокс вказує на працю видатного історика та бібліотекаря Дж. Уінзора 1887 р. "Наративна і критична історія Америки"* та працю Г. Адамса "Життя та твори Дж. Спаркса"** 1893 р., що містять біографії видатних американців, які працювали у даному напрямі архівної науки. Значний внесок, підкреслив Кокс, зробили члени Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації. Кокс охарактеризував публікації членів Комісії як "перший серйозний регіональний огляд історії архівної професії" і вважав, що вони є джерельною базою для здійснення подальших досліджень. Другий період історіографії архівної науки в США Кокс датував із середини 1930-х рр. і до 1950-х рр. Цей період характеризується збільшенням публікацій з історії американських архівів на сторінках журналу "The American Archivist". Вчений також акцентував увагу на дослідженнях Л. Данлепа*** з історії перших історичних товариств у США і їх ролі у організації збирання, зберігання і удоступнення документів з історії США та Р. П. Хілла**** з історії пошуків американських документів в архівах іноземних держав. Кокс, як і більшість архівістів США, вважав, що підпорядкування Національного архіву США Адміністрації служб загального призначення (1949 р.) негативно відбилось на розвиткові наукових досліджень, але разом із цим воно призвело до появи низки праць з історії Національного архіву. Вони обстоювали піднесення ролі архіву як інституції, що зберігає джерела національної пам'яті американської нації, науково-дослідного закладу у галузі архівної справи. Дані публікації підкреслювали заслуги американських архівістів перед американським народом. Усе це разом сприяло

* Наприклад, див.: *Narrative and Critical History of America*. Edited by Justin Winsor. The English and French in North America, 1689-1763. Vol. 5. – Boston and New York: Houghton, Mifflin and Company, 1887. – 649 pp. Праця Дж. Уінзора складається з 8 томів, перший присвячено дослідженням з історії аборигенів Америки, другий – іспанським завоюванням XV–XVII ст., третій – заснуванню поселень у Північній Америці англійцями, 1497–1689, четвертий – французькій, голландській, шведській, португальській колонізації, 1500–1700 рр., шостий і сьомий томи – заснуванню держави в Північній Америці, восьмий – подальшій історії британської, іспанської і португальської Америки. Усі томи доступні на сайті Бібліотеки Бостонського університету: <http://archive.org/>.

** Йдеться про двотомне видання професора Університету Джона Хопкінса Г. Б. Адамса: *Herbert B. Adams. The life and Writings of Jared Sparks comprising selections from his journals and correspondence*. In two volumes. – Boston and New York: Houghton, Mifflin and Company, 1893. – Vol. 1. – 572 pp.; Vol. 2. – 639 pp.

*** Йдеться про працю: *Dunlap Leslie W. American Historical Societies, 1790–1860*. – Madison, Wisconsin: privately printed, 1944. – 238 pp.

**** Йдеться про працю: *Hill Roscoe R. American Missions in European Archives*. – Mexico: Instituto Panamericano de Geografia e Historia, 1951. – 138 pp.

боротьбі колективу архівістів Національного архіву проти політизації архівної галузі, за її професіоналізацію і незалежність архіву від Адміністрації служб загального призначення. 1950-ті – початок 1960-их рр. Кокс позначає декількома значущими, на його погляд, працями: Л.Х. Баттерфілда “Архівна і редакторська діяльність у 1850 р. і у 1950 р.: деякі порівняння і контрасти” (1954 р.) та Ф. Л. Берклі “Історія і проблеми контролю манускриптів у Сполучених Штатах” (1954 р.), опублікованими у “Трудах Американського антикварного товариства”*; У. Б. Хесселтайна та Д. Р. МакНейла “На підтримку Клію: есе на пошану пам’яті Герберта А. Келлара” (1958), яке мало наслідком перегляд методів архівної роботи та подальші спільні дослідження історичних товариств, архівів штатів і Національного архіву**. У результаті три важливі книги побачили світ: У.М. Уайтхілла “Незалежні історичні товариства: дослідження наукової і видавничої діяльності та їх фінансового майбутнього” (1962 р.), Х.Дж. Джонса “Документи нації: їх управління, зберігання і використання” (1969 р.) та Е. Познера “Архіви американських штатів” (1964 р.)***. Наведені видання мали надзвичайний успіх і вплив не лише на архівну спільноту, а й на історичну свідомість американського суспільства в цілому. Історики архівів почали детально досліджувати різні аспекти історії американських архівів – з’являються й праці з історіографічного аналізу: Л. Дж. Каппона “Основні причини історичного редагування минулого і теперішнього” (1966), Ф. Дж. Тот “Історіографічні перспективи історичного редагування” (1980 р.) та інші****. Р. Кокс підкреслює, що “прогрес досліджень з історії американських архівів був значний, особливо з середини 1960-х рр.”. Разом з тим вчений визначив ті напрями архівної історії, які потребували уваги майбутніх дослідників: історія колоніальних архівів Америки, історія архівів штатів, округів, муніципалітетів, коледжів та університетів. Вчений наполягав на створенні “повної історії професії”, вказував на той парадокс, що більшість архівістів за освітою була істориками, а всеохопної історії архівів ще не було. Тож Кокс визначав цей напрям архівної науки як один із головних¹¹.

1987 р. Р.Кокс у праці “American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987” (Американська архівна література: розшире-

* Йдеться про праці: *Berkeley Francis L., Jr.* History and Problems of the Control of Manuscripts in the United States // *Proceedings of the American Antiquarian Society.* – 1954, June 15. – Vol. 98. – P. 171–178; *Butterfield Lyman H.* Archival and Editorial Enterprise in 1850 and in 1950: Some Comparisons and Contrasts // *Proceedings of the American Antiquarian Society.* – 1954, June 15. – Vol. 98. – P. 159–170.

** Йдеться про працю: *Hesseltine William B., McNeil Donald R.* In Support of Clio: Essays in Memory of Herbert A. Kellar. - Madison: State Historical Society of Wisconsin, 1958. – 214 pp.

*** Йдеться про праці: *Whitehill Walter Muir.* Independent Historical Societies: An Enquiry Into Their Research and Publication Functions and Their Financial Future. – Boston: Boston Athenaeum, 1962. – 593 pp.; *Posner Ernst.* American State Archives. – Chicago: University of Chicago Press, 1964. – 397 pp.; *Jones H.G.* The Records of a Nation: Their Management, Preservation, and Use. – New York: Atheneum, 1969. – 308 pp.

**** Йдеться про праці: *Cappon Lester J.* A Rationale for Historical Editing Past and Present // *William and Mary Quarterly.* 3rd series. – 1966, January. – Vol. 23. – P. 56–75; *Teute Fredrika J.* A Historiographical Perspective in Historical Editing // *American Archivist.* – 1980, Winter. – Vol. 43, № 1. – P. 43–56.

ні горизонти та очікувані потреби) запропонував періодизацію розвитку архівної літератури у США, пов'язану із змінами у Товаристві американських архівістів. На той час Кокс виокремив чотири періоди. У 1-й період, "gestation" (вагітності), від заснування Департаменту архівів і історії у штаті Алабама (1901) до заснування Товариства американських архівістів (1936). Вчений, характеризуючи цей період, дещо заперечив сам собі, оскільки заявив, що він не вбачає у цьому періоді значних наукових праць з архівознавства. Він пов'язував цю ситуацію із відсутністю видання, що могло б репрезентувати інтереси архівістів.

У 2-й період, "formation of an Archival Literature" (формування архівної літератури), початок якого Кокс визначив від 1936 р., тобто від заснування Товариства американських архівістів, а кінець – 1972 р., публікацією звітів Комітетів 1970-х рр., по-перше, з'явився журнал "The American Archivist", що став за визначенням К. Тревера "голосом професії", по-друге, соціальні рухи 1960-х рр. і демократичні перетворення в американському суспільстві стали новим підґрунтям для розвитку американської архівної літератури. Тогочасні архівісти вимагали реформ, розширення доступу до архівів, удосконалення архівної професії, нових методів роботи, у тому числі з масовими і машиночитаними документами. І хоча за обсягами архівних видань переважали архівні довідники, звіти архівних установ, з'явилась значна кількість праць про експертизу цінності, архівну освіту, систематизацію і описування архівних документів тощо. Р. Кокс піддав критиці Л. Каппона, президента Товариства американських архівістів у 1956–1957 рр., який у своєму президентському посланні закликав архівістів зосередитись, насамперед, на створенні довідників та інших засобів для використання архівних документів істориками, що негативно вплинуло на розвиток архівної літератури і фундаментальних архівознавчих досліджень. Разом з тим Кокс звернув увагу на позитивний вплив творів Т. Р. Шелленберга на становлення архівних методів роботи. Попри критику, висловлену регіональними архівістами на адресу Товариства американських архівістів і Національного архіву США, Комітети 1970-х рр. таки визнали наявність архівної школи у США та рекомендували посилити архівну літературу виданнями періодичних журналів, серіями бюлетенів про практику і методи архівної роботи, підручниками, інструкціями, монографіями тощо.

3-й період, 1972–1987 рр., "Maturation" (дорослішання) американської архівної літератури пов'язаний із виданням серії публікацій Товариства американських архівістів та Національного архіву США "Basic Manual Series" (серія фундаментальних посібників), в яких були розвинуті методи архівної роботи і які сприяли підвищенню рівня освіти архівістів. Крім журналу "The American Archivist", публікації з історії, теорії і практики архівної справи з'явилися на сторінках численних періодичних видань національних, регіональних і місцевих товариств американських архівістів. Значний доробок представлений американськими архівістами у журналах національних, регіональних та місцевих професійних організацій архівістів та в інших виданнях. 1982 р. Національний архів США започаткував видання журналу "Prologue", американські архівісти почали оприлюднювати свої статті у журналах Асоціації канадських архівістів "Archivaria" (з 1975) та Міжнародної ради архівів "Archivum" (ще з 1956).

Початок 4-го періоду, "age of archival analysis" (архівного аналізу), Кокс визначив з 1987 р. і пов'язав із встановленням нових професійних стандартів,

визнанням цінності розвитку архівної професії. Розвиток освіти і збільшення кількості навчальних закладів, в яких викладались курси з архівознавства, спричинив потік науково-дослідних проектів з архівознавства в американських вишах¹².

Продовжуючи дану тему, Р. Кокс 1994 р. у праці “An Analysis of Archival Research, 1970-92, and the Role and Function of the American Archivist” (Аналіз архівних досліджень, 1970-1992, і роль та функції Американського архівіста) виокремив теми наукових досліджень, на яких упродовж 1970–1992 рр. фокусувались американські архівісти. Вчений за допомогою бібліометрії вивчав, що найбільша кількість опублікованих результатів наукових досліджень стосувалась категорії “архівний менеджмент і проблеми, пов’язані із ним”. До цієї категорії вчений відніс дослідження з історії архівних інституцій і програм, біографії архівістів, обґрунтування статусу і ролі певних груп архівістів. Друге місце посіла категорія “освіта”; третє – “автоматизація і комп’ютеризація процесів архівної роботи” та “трансформація природи документальних джерел у архівному законодавстві”; четверте – “відбір документів на зберігання”, п’яте – “експертиза цінності і комплектування архівів”. Кокс зазначив, що у цей період відчувався брак наукових досліджень із систематизації і описування документів та розвитку стандартизації для здійснення цієї роботи, зберігання і консервації, надання доступу до архівних документів. У своєму дослідженні Кокс проаналізував публікації у чотирьох архівних журналах “American Archivists”, “Archivaria”, “Midwestern Archivist” (“Archival Issues”) та “Provenance”, оприлюднив імена вчених, які розробляли різні напрями архівної науки у зазначений період¹³.

Р. Кокс продовжив дослідження історіографії архівознавства у США. 2003 р. він прочитав відкриту лекцію на зібранні Асоціації канадських архівістів “Searching for Archival Knowledge: The Revolution in North American Archival Publishing in the 20th Century” (Дослідження архівних знань: революція в архівних публікаціях у Північній Америці у ХХ ст.), в якій проаналізував архівні публікації і їх вплив на архівне знання, а також вказав на напругу між архівістами вченими та архівістами-практиками, яка останнім часом відчувається у середовищі архівістів у США¹⁴.

Т. Х. Петерсон 1986 р. у статті “The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984” (Національний архів і Архівні теоретики: ревізія, 1954–1984) проаналізувала внесок співробітників Національного архіву США у розвиток архівної теорії. Вчена вважала, що Національний архів пройшов три періоди у розвитку архівної теорії. Перший тривав від заснування архіву (1934) до 1954 р.: архівісти розвивали базові концепції, що допомагали їм оперувати значними обсягами документів, які надходили на зберігання до архіву від федеральних відомств із надзвичайною швидкістю. Вважається, що американці послуговувалися європейськими знаннями, проте як Р. Кокс, так і Т. Х. Петерсон, вказували, що європейські традиції більше заводили американських архівістів у глухий кут, ніж допомагали. Європейці ніколи не стикалися із тими проблемами, які довелося вирішувати американцям: документальні комплекси надзвичайних обсягів надходили до архіву дуже швидко; здебільшого це була сучасна документація із проблемами у зберіганні і організації; кінофотофонодокументи та мікрофільми вимагали нових методів зберігання, управління і використання; репродукування архівних документів

потребувало застосування фотографічної техніки; значні обсяги документів чекали на архівістів Національного архіву у територіальних підрозділах федеральних відомств поза межами Вашингтону. Відтак реальні потреби американських архівів продукували нові методи роботи, а з практики виростала теорія. Основними ареалами досліджень архівістів упродовж 1934–1954 рр. були систематизація, описування і експертиза цінності. Петерсон вказала, що Е. Познер у праці “The National Archives and the Archival Theorist” (Національний архів і архівні теоретики) (1967)* підбив підсумки першого періоду. Основними досягненнями періоду Познер вважав: вдале вирішення проблеми вилучення документів із обігу в установах через запровадження генеральних (типових) переліків зі

Річард Кокс, професор бібліотечних і інформаційних наук Школи інформаційних наук Університету Пітсбурга, редактор журналу “The American Archivist” (1991–1995).

строками зберігання та системи проміжних сховищ (федеральних центрів документації); у сфері систематизації – удосконалення французького поняття “fonds” (фонди) (введено поняття “records group” – група документів); у сфері описування документів – уведення реєстрації груп документів, укладання попередніх описів та започаткування системи довідкового апарату; “демократизація довідкової служби”; перехід від ручних до автоматизованих методів зберігання масових документів та широкомасштабного фотографування з метою забезпечення збереженості. З точки зору Познера, найважливішим внеском Національного архіву у розвиток архівної теорії було подолання проблеми розпорядження масовими сучасними документами, що стало ключем до розвитку теорії сучасного документаційного менеджменту.

Другий період, від 1954 р. і до 1965 р., на думку Т. Х. Петерсон, був часом синтезу вже напрацьованого у попередні роки та формулювання класичної архівної теорії, розвинутої упродовж 1934–1954 рр. Т. Р. Шелленберг узагальнив теорію експертизи цінності документів у праці “Modern Archives: Principles and Techniques” (Сучасні архіви: принципи і техніки). Його концепція первинної та вторинної цінності, виокремлення у останній доказової та інформаційної цінності стала визначальною на подальші роки не лише для експертизи традиційних, а й документів у інших фізичних форматах. З часу публікації

* Т. Петерсон цитує Е. Познера не із оригінальної статті, написаної вченим 1954 р. і опублікованої у “The American Archivist” 1955 р. (1955, July. – Vol. 18, № 3. – P. 207–216), а з його книги “Archives and the Public Interest: Selected Essays” (Архіви і громадський інтерес: вибрані есе), до якої згадана стаття була внесена повторно у новій редакції (Washington, D.C.: Public Affairs Press, 1967, P. 131–140).

книг Шелленберга “Modern Archives” (Сучасні архіви, 1956), “Management of Archives” (Управління архівами, 1965), статті “The Appraisal of Modern Public Records” (Експертиза цінності сучасних публічних документів, 1956) ще один критерій цінності було додано до теорії експертизи цінності – цінність оригіналу документа у його фізичній формі. Розвивались методи вибіркової експертизи цінності. Петерсон з натяжкою відносила вибіркoву експертизу до архівної теорії, адже вважала її найкращим прагматичним рішенням проблеми зменшення величезних обсягів типових малоінформативних документів, цікавих для дослідників. Реальністю зазначеного періоду стало масове надходження до Національного архіву кінофотофоно- та машиночитаних документів, у зв’язку із чим архівісти були вимушені виробляти критерії їх експертизи цінності, технології зберігання і використання.

Важливим здобутком періоду стало розмежування понять “офіційний документ” і “приватні папери”. У центрі дискусії зазвичай були президентські документи, які врешті-решт визнано публічними. Хоча різниця між документами (records) і паперами (papers) так и не була визначена, у Законі про свободу інформації (1966) персональні папери відокремлено від федеральних документів установ виконавчої гілки влади.

Наприкінці періоду, у 1964 та 1966 рр., Ф. Еванс та О. В. Холмс опублікували праці із систематизації архівних документів. Від часу уведення рівнів Холмса для систематизації архівних документів стало можливим розмежування інтелектуального та фізичного контролю над документами. Запропонована концепція ієрархії сприяла розвитку методів автоматизованого описування та створенню баз даних.

Квінтесенцією третього періоду, 1966–1975 рр., Петерсон вважала розвиток теорії доступу, яка мала дві головні передумови: дослідники мають право знати, які документи існують, дослідники мають право знати, до яких документів доступ обмежено. Обидві вони досягли кульмінації у твердженні, що до документів мають бути встановлені однакові умови доступу для усіх користувачів. На позачерговому Міжнародному конгресі архівів (Вашингтон, 1966) А. Лейзінгер та М. Рігер спростували традиційні французькі постулати щодо обмеження доступу до архівів, задекларували рівні умови доступу для кожного та відкритий доступ до урядових документів. Петерсон вважала цю заяву американських архівістів міжнародній архівній спільноті тим актом демократизації, про який говорив Е. Познер. Національний архів США у цей період видав серію публікацій з питань доступу, у тому числі із роз’ясненнями які саме документи мають грифи обмеження доступу. На підставі виконавчого наказу Президента США Р. Ніксона (1969–1974) від 8 березня 1972 р. № 11652 Архівіст США став уповноваженим експертом з питань розсекречування документів Білого Дому; видання Закону про захист приватного життя (1974) викликало потребу укладання переліків документів, до яких доступ обмежено, та видання Національним архівом низки інструкцій з організації доступу користувачів до архівів. Товариство американських архівістів та Американська бібліотечна асоціація створили Комітет довідкової служби і доступу на чолі з Дж. О’Ніллом, результатом діяльності якого стала заява 1979 р. про принципи рівного доступу для всіх дослідників і про те, що інформація про документи обмеженого доступу повинна бути доведена до відома користувачів. До роз-

витку теорії доступу американські архівісти підходять з позицій свободи обміну інформацією¹⁵.

У журналі "The American Archivist" від 1938 р. й дотепер щороку публікуються списки архівної літератури, рецензії, огляди літератури та наукових досліджень, тематичні огляди літератури з різних напрямів архівної роботи (книг, монографій, статей тощо, виданих на усій території США та в інших країнах) під назвами "Abstracts of Archive Publications" (Анотації архівних публікацій), "Have you seen?" (Ви це бачили?), "Writings on Archives and Manuscripts" (Твори про архіви і манускрипти), "Reviews of Books" (Рецензії книг), "The Archivist's Book Shelf" (Книги на полиці архівіста), "Book Reviews" (Книжні огляди), "Book and Web Reviews" (Огляди книг і веб-сайтів), "Annual Index" (Щорічні покажчики до статей, опублікованих протягом року у журналі "The American Archivist"), "Reviews" (Рецензії), "Literature on the Preservation of Nonpaper Materials" (Література про зберігання непаперових матеріалів), "RAMP Studies and Related UNESCO Publications: An International Source for Archival Administration" (Дослідження за програмою RAMP та публікації ЮНЕСКО з питань управління архівами), "Annotated Bibliography on Appraisal" (Анотована бібліографія з експертизи цінності), "Business Archives Literature" (Література про бізнес-архіви), "Commentary" (Коментарі до наукових досліджень), "Professional Reading" (Професійні читання), "Writings on Archives, Historical Manuscripts, and Current Records" (Твори про архіви, історичні манускрипти і поточні документи), "Abstracts of Foreign Periodicals" (Анотації статей, опублікованих в іноземних періодичних виданнях), "Bibliography" (Бібліографія), "Publications" (Публікації), "The Bookshelf" (Книжна полиця). Хоча спеціальних оглядів або переліків літератури, присвяченої історії архівів та організації архівної справи не створювалось, вищенаведені списки допомагають у виявленні публікацій для здійснення історіографічного огляду.

Отже, на нашу думку, заявляти про відсутність історіографічних досліджень у галузі архівознавчої науки у такій країні як США некоректно. Американські вчені не лише у кожній статті і кожній книзі аналізують здобутки своїх попередників, вони присвячують історіографії архівознавства спеціальні дослідження, і навіть більше, вони відслідковують списки опублікованої архівної літератури, як на усій території власної країни, так і за кордоном, постійно публікують рецензії та відгуки, вираховують індекси цитування публікацій*. Журнал "The American Archivist" є найстарішим архівним періодичним виданням у світі, і від самого зачаткування публікація переліків вітчизняних та закордонних видань була одним із головних завдань редакції. Р. Кокс та Т. Х. Петерсон запропонували періодизації американської архівної історіографії, вказали на особливості кожного періоду та ключових авторів. Щоправда, американці не так часто використовують сам термін "історіографія", вживаючи замість нього "аналіз архівної літератури та наукових досліджень".

* Про аналіз індексів цитування дивись праці Б. Фішер та Ф. Еванса, Е. Джилленд-Світленд: *Fisher Barbara, Evans Frank B. Automation, Information, and the Administration of Archives and Manuscript Collections: Bibliographic Review.* - *American Archivist.* - 1967, April. - Vol. 30, № 2. - P. 333-348; *Gilliland-Swetland Anne J. Archivy and the Computer: a citation analysis of North American periodical literature // Archival Issues.* - 1992. - Vol. 17, № 2. - P. 95-112.

Знову, згадуючи професора Є.В.Старостіна, ми погоджуємося з ним щодо відсутності історіографії зарубіжного архівознавства у архівній науці радянського та пострадянського часів, водночас заперечуючи висунуті ним тези про відсутність теорії та історіографії відносно США. Вищесказане свідчить насамперед про недостатню увагу вітчизняних дослідників як в Росії, так і в Україні до такої галузі архівної науки як зарубіжне архівознавство. Перебуваючи за “залізною завісою” за радянських часів архівознавці спрямовували свої зусилля на дослідження історії архівів та архівної справи у соціалістичних країнах і тих країнах, з якими СРСР мав дружні стосунки, переважно Франції (можна нарахувати близько десятка дисертацій, присвячених архівам і архівній справі цієї країни, що цілком зрозуміло; Є.В. Старостін також зазначав, що “розкриваючи зміст сучасного західного архівознавства, ми обмежились вивченням французької школи...”), Німеччини, Китаю. Настав час звернутись до таких країн як США, Канада, Австралія, Ізраїль, Великобританія, Індія, Японія, інших країн Сходу, а також Африки, Південної і Латинської Америки. Старостін також правий у тому, що праці радянських вчених, “критично загострені на слабких сторонах діяльності зарубіжних авторів, не містили загальної оцінки їх внеску у розвиток архівної науки”. Спробу виправити таке становище вже здійснила українська вчена І. Б. Матяш, на працю якої ми посилались вище. Є. В. Старостін писав: “Загальна історіографія зарубіжного архівознавства – справа майбутнього” і вбачав свою роль у створенні умов для подальших компаративних досліджень на історіографічному рівні західної і вітчизняної архівної думки¹⁶. На даний час тренди до світової глобалізації вже просто вимагають обміну знаннями і усвідомлення досвіду закордонних колег, а отже відповідних досліджень із зарубіжного архівознавства, у тому числі й історіографічних.

Прагнучи заповнити існуючу лакуну та пам'ятаючи висновки Р. Кокса про недостатню увагу американських історіографів до праць з історії та організації роботи архівів штатів, автор намагається здійснити історіографічний огляд публікацій американських вчених та архівістів-практиків саме з цього напрямку.

* * *

У другій половині XVIII – на початку XX ст. американські історики, юристи, бібліотекарі, священники, що стали першими архівістами, зосереджувались на збиранні, упорядкуванні архівів і публікації архівних документів. Крім того, деякі із зачинателів архівної справи у США працювали в архівах Європи з метою виявлення та копіювання документів з історії Північної Америки. Публікацію документів американські вчені розглядали не лише як популяризацію або уведення до наукового обігу історичних джерел, а насамперед як шлях до забезпечення збереженості інформації, що в них містилася, з метою засвідчення історичної правди у майбутньому і самоствердження американської нації. На цей факт вказує у своїй праці “Documents and Archives in Early America” (Документи і архіви у ранній Америці) сучасний американський вчений Р. К. Джімерсон¹⁷.

Оскільки у ранній період американської історії збиранням і зберіганням архівних документів у США опікувались історичні товариства штатів, перше з яких було засновано у Бостоні 1791 р. священником Дж. Р. Белкнепом, то Р. Кокс радив дослідження історії американських архівів починати з історичних товариств і вивчення відповідної літератури про них. Перші архіви як інституції виникли саме у складі історичних товариств, а також з ініціативи істориків – у складі бібліотек штатів. У своїй праці про архіви колоніального Меріленду Р. Кокс пише, що перший архівний будинок на теренах Північної Америки був споруджений за наказом губернатора Меріленду Б.Л. Калверта 1729 р.¹⁸

Перші есе про історичні товариства штатів з'явилися у журналі “The North Carolina Historical Review”, заснованому Історичною комісією Північної Кароліни 1924 р. Наприкінці 1920-х рр. тут були опубліковані праці професора історії Університету Північної Кароліни *Дж.Г. де Рухел Гамілтона*, секретаря Історичної комісії Південної Кароліни *О. С. Саллі*, професора історії Університету Еморі *Т. Х. Джека*, секретаря історичного товариства Флориди *Дж. А. Робертсона* (1927 р.); професора історії Університету Північної Кароліни *М. Б. Герретта*, професора Коледжу Міссісіпі *У. Х. Візербі*, професора історії Університету Арканзасу *Д.І. Томаса*, секретаря історичного товариства штату Луїзіани *Г. Кінг* (1928 р.)¹⁹. Ми вже згадували непересічного значення праці *Леслі Данлена* про перші історичні товариства в Америці та *У. М. Уайтхілла* про дослідницьку і видавничу діяльність історичних товариств протягом 1959-1960 рр.²⁰. Дослідженням історичних товариств присвятили свої наукові праці *Дж. Т. Мур*, який висвітлив історію історичного товариства штату Теннессі від заснування у 1849 р. до 1918 р.; *Ф. К. Шоімейкер* зосередився на понад піввіковій історії історичного товариства штату Міссурі; історичне товариство штату Міссурі також стало об'єктом дослідження *Дж. Р. Брукса*; *М. У. Безел* та *Х. Д. Кейтер* зосередились на історії історичного товариства штату Міннесота; *С. Т. Райлі* присвятив свою працю історії Массачусетського історичного товариства від 1791 р. до 1959 р., *Р. К. Сіммонс* – Історичному товариству штату Делавер від 1864 до 1964 р.; *К. П. Бікфорд* – історичному товариству штату Коннектикут від 1825 р. до 1975 р.²¹. До 100-річного ювілею історичного товариства штату Міссурі вийшла книга *А. П. Хейвіга*, що висвітлює не лише історію товариства, а й формування його колекцій²²; до 150-річного ювілею Історичного товариства штату Теннессі була опублікована праця *Е. Топловіч*²³.

1995 р. вийшла книга під редакцією знаного американського історика й архівіста, 24-го Президента Товариства американських архівістів (1968–1969), директора Департаменту архівів і історії Північної Кароліни (1956–1974), куратора Колекції Північної Кароліни Університету на Чепел Хілл та професора історії цього університету *Хьюстона*

Джонса “Historical Consciousness in the Early Republic” (Історична свідомість у ранній республіці. Походження історичних товариств штатів, музеїв і колекцій, 1791–1861 pp.)²⁴. У цю книгу Джонс зібрав есе видатних американських істориків і архівістів, які присвятили свої праці ранній історії історичних товариств, внеску американських істориків у збирання, зберігання і описування архівних та музейних колекцій. У книзі опубліковано праці директора Массачусетського історичного товариства *Л. Л. Такера* з історії Массачусетського історичного товариства та Американського антикварного товариства; почесного директора Музею національної спадщини у Лексінгтоні (Массачусетс) *К. М. Сілвестро* про історичні товариства Нової Англії (Коннектікут, Мен, Нью Гемпшир, Род Айленд та Вермонт); директора Нью-Йоркського історичного товариства *Дж. Дж. Хесліна* з історії цього товариства; президента історичного товариства Пенсильванії *С. Стітт* про історію архівів Пенсильванії; директора Історичного товариства Вірджинії *Ч. Ф. Брайєна* про збирання і зберігання архівних документів у Вірджинії; судді Верховного суду, члена Палати представників та Сенату Північної Кароліни, доктора юстиції *У. П. Уічарда* з історії історичного товариства Північної Кароліни; професора Школи інформації і бібліотечних наук Університету Пітсбурга *Р. Кокса* з історії архівного розвитку та публікації історичних документів у Делавері, Флориді, Джорджії, Меріленді, Нью Джерсі та Південній Кароліні; професора історії і архівних наук Детройтського університету *Ф. П. Мейсона* про формування архівних колекцій в історичних товариствах, створення публічних архівів, збирання приватних архівних колекцій та публікацію історичних документів в Алабамі, Іллінойсі, Індіані, Кентуккі, Мічигані, Міссісіпі, Огайо та Теннессі; директора Вісконсинського історичного товариства *Л. Х. Фішела* з історії товариства і збирання архівів у Вісконсині; хранителя манускриптів Історичної колекції Нового Орлеану *А. Е. Леммона* з історії історичних товариств Арканзасу, Каліфорнії, Айови, Луїзіани, Міннесоти, Міссурі, Орегону і Техасу. Джерельною базою вказаних досліджень є архівні документи та раніше опубліковані праці. Заслуга Джонса полягає ще й у тому, що він зміг організувати і провести національну конференцію істориків і архівістів, присвячену 150-річчю з дня заснування Історичної колекції Північної Кароліни, ранній історії американських історичних товариств та архівів, яка відбулася 19–21 травня 1994 р. у Чепел Хілл (Північна Кароліна), а потім зібрав в одну збірку, відредагував і видав доповіді та праці її учасників. Книга, підготовлена Джонсом, є неперевершеним “бестселером” з ранньої історії американських архівів.

Варто ще раз підкреслити непересічне значення ролі вчених, які досліджували історію історичних товариств Північної Америки, оскільки завдяки їх праці були досліджені перші етапи збирання, збереження

Х'юстон Джонс (1924 р.н.), директор Департаменту архівів і історії штату Північна Кароліна (1956–1974), 24-й Президент Товариства американських архівістів (1968–1969), професор історії та куратор Колекції “Історія Північної Кароліни” Університету Північної Кароліни на Чепел Хілл (1974–1993), продовжує працювати в університеті. Нещодавно, жартуючи, Джонс заявив: “Я планую піти на пенсію у 100 років”.

і публікації історичних документів в Америці, встановлені прізвища осіб, які стали першими архівістами, визначений внесок членів історичних товариств у створення архівних колекцій і заснування архівних установ тощо.

Перші повідомлення про американські архіви у журналі Американської історичної асоціації “American Historical Review” (виходив з 1895 р.) з’явилися наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Тут були опубліковані звіти про діяльність комісій історичних манускриптів (заснована 1895) та публічних архівів (заснована 1899), утворених у складі Американської історичної асоціації, Департаменту архівів і історії штату Алабама (заснований 1901) та його директора Томаса Оуена, інформації про 1-шу конференцію американських архівістів (1909), роботу американської делегації архівістів, у складі якої були й архівісти штатів, на Брюссельському конгресі 1910 р., а також про виявлення документів в архівах Іспанії, Великобританії, Франції²⁵.

Члени Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації, починаючи з 1900 р. і до 1921 р. подавали звіти про обстеження архівів штатів на сторінках видання Американської історичної асоціації “Annual Report of the American Historical Association for the year...” (Щорічний звіт Американської історичної асоціації за рік...). Вони містили історичні відомості про архіви штатів та інформацію про стан збереженості архівних документів, умови зберігання, формування, склад і зміст архівних колекцій. 1900 р. були опубліковані звіти про обстеження архівів Коннектикуту, Індіани, Айови, Массачусетсу, Мічигану,

Небраски, Нью-Йорка, Північної Кароліни, Пенсильванії та Вісконсину²⁶; 1901 р. – звіт *P. Свена* про архіви Массачусетсу; 1904 р. – звіт *T. Оуена* про архів Алабами; 1905 р. – звіт *K. Рассела* про архів Вісконсину; 1909 р. – звіт *E. K. Уолворса* та *T. K. Піза* про архів Іллінойсу і *Дж. X. Вогана* про архів Нью-Мексіко; 1910 р. – звіт *I. T. Майєрс* про архів Кентуккі, *E. E. Шелдона* про архів Небраски та *X. Ліндлі* про архів Індіани; 1912 р. – звіт *У. О. Скrogгса* про архів Луїзіани і *П. К. Філіпса* про архів Монтани; 1913 р. – звіт *E. Хеда* про архів Каліфорнії; 1915 р. – звіт *Дж. Уіллада* про архів Вайомінгу та *A. Шерера* про архів Вермонту; 1916 р. – звіт Комітету громадян про архів Нью-Джерсі; 1917 р. – звіт *T. Маршалла* про архів Айдахо; 1922 р. був оприлюднений узагальнений звіт, укладений *Віктором Палтсіцем* про діяльність Комісії публічних архівів упродовж 1899–1921 рр.²⁷ Діяльність членів Комісії публічних архівів не обмежувалась лише обстеженням архівів, насамперед вона сприяла заснуванню архівних установ штатів.

Упродовж 1909–1935 рр. архівна думка розвивалась у межах Конференції архівістів, заснованої 1909 р. у складі Американської історичної асоціації У.Г. Ліландом. Конференція була свого роду формою національної професійної організації архівістів, яка передувала утворенню 1936 р. Товариства американських архівістів. На її сесіях розглядались важливі для архівної галузі США тих часів питання: про впровадження європейських принципів в американську архівістику, відокремлення архівних методів роботи від бібліотечних, переваги і недоліки управління галуззю, цінність документів періоду Першої світової війни, проект підручника з архівної справи, діяльність Комісії публічних архівів, критерії цінності документів тощо. Матеріали конференцій оприлюднювались на сторінках вже згаданого видання “Annual Report of the American Historical Association for the year...” під назвою “Proceedings of the annual conference of archivists” (Праці щорічної конференції архівістів). За своїм характером матеріали конференції є доповідями її учасників, серед яких переважали регіональні вчені та архівісти (М. К. Нортон – Архівіст штату Іллінойс, Т. К. Піз – голова Департаменту історії з Університету штату Іллінойс, Д. Роуленд – архівіст штату Міссісіпі, X. В. Амес – професор історії з Університету Пенсильванії, А. Ван Леєр – Бібліотекар зі штату Нью-Йорк та інші). Доповіді базувались на практиці їх роботи або розкривали суть проблеми і пропонували варіанти її вирішення²⁸.

У 1934 р. був заснований Національний архів США, 1936 р. – Товариство американських архівістів, а 1938 р. вийшло перше число професійного журналу американських архівістів “The American Archivist”. З цього моменту можна говорити про архівну літературу та наукові дослідження у США, оскільки цього вимагала необхідність практичного вирішення проблем, що постали перед щойно створеним федеральним архівом та професійним об’єднанням архівістів.

Однією з перших на сторінках журналу “The American Archivist” з’явилась робота з історії архіву штату Індіана *К. Коулмена*²⁹, в якій автор висвітлив історію створення архіву, починаючи з 1800 р., зростання його колекцій, прийняття архівних законів у штаті, описування архівних документів за часів “Нового курсу” Президента США Ф. Д. Рузвельта, систематизацію документів в архіві. Цього ж року у наступному номері журналу була надрукована стаття Архівіста Іллінойсу, згодом 4-го Президента Товариства американських архівістів (1943–1945) та редактора журналу “The American Archivist” *М. Кросс Нортон* про проектування будинку для архіву штату (у 1970-х рр. перекладена й опублікована у СРСР)³⁰. Історія архівів Південної Кароліни з 1752 р. до кінця XIX ст., заходи влади і членів Історичного товариства Південної Кароліни із забезпечення їх збереженості були представлені у статті *Р.Х. Вуді*³¹. Організація управління архівами штатів стала предметом розгляду *Ч. М. Гейтса*. Питання про створення і впровадження єдиного архівного законодавства для усіх штатів порушив *А.Р. Ньюсом*³², а 1939 р. Комітетом з уніфікації законодавства Товариства американських архівістів був запропонований уніфікований проект архівного закону “An Act to Create the [Name of State] Department of Archives and History” (Акт для створення [назва штату] Департаменту архівів і історії), який передбачалось прийняти в усіх штатах США (опублікований у “The American Archivist” 1944 р.)³³. Проте в умовах конституційного ладу, федеративного адміністративно-територіального устрою та специфічної правової системи США прийняття єдиного архівного законодавства виявилось неможливим.

У 1940-і рр. в “The American Archivist” були опубліковані статті Архівіста штату Техас *Х. Смітер* про розвиток архівної справи у штаті від 1839 р. до початку XX ст.; *Е. А. Дейвіса* про організацію архівів в Луїзіані, Міссісіпі та Арканзасі; 1-го Архівіста США *Р. Д. В. Коннора* про заснування першого у США Департаменту архівів і історії у штаті Алабама та діяльність Т.Оуена, першого директора Департаменту; *У. Овермана* з історії архіву штату Огайо; *М. Джонса* про діяльність архіву території Гавайї у Другу Світову війну; архівні програми штатів Пенсільванія та Вісконсин висвітлили *Г. Г. Едді* та *К. Л. Лорд*³⁴.

К. Криттенден у статті “Деякі проблеми управління архівними установами штатів” назвав проблеми, з якими стикалися архіви штатів у 1930-і рр., серед них: боротьба за статус архівів як офіційних установ, визнання ролі архівів у суспільстві, фінансування архівних програм, участь у федеральних проектах, планування знищення нецінних документів³⁵. Аналогічне питання порушив *К. Коулмен*, розглянувши його на прикладі Відділу архівів Бібліотеки штату Індіана. До вже названих проблем Коулмен додав відсутність спеціальних архівних будинків, законодавства, професійної освіти і літератури; труднощі з передачею

документів установ штату на зберігання до архіву, проблеми експертизи цінності та відбору цінних документів на постійне зберігання³⁶. *К. Криттенден* у статті “The State Archivist Looks to the Future” (Архівісти штатів дивляться у майбутнє) здійснив спробу формулювання завдань для архівів штатів. Криттенден вбачав у понятті “архіви” щось старомодне і архаїчне, він вважав, що у майбутньому “архіви будуть зберігатися”, а архівісти працювати із документами чинних установ, тому слід створювати спеціалізовані установи для роботи із сучасними документами, даючи їм назву на кшталт “Зали документів” (Hall of Records), як це зробили у штаті Меріленд³⁷ (в цілому стаття відповідала тенденціям створення федеральних центрів документації та центрів документації штатів як проміжних сховищ для зберігання неактивних документів установ).

1947 р. *Л. Каппон* проаналізував і подав у вигляді таблиці дані про статус та функції архівних установ у всіх 50 штатах і територіях, їх підпорядкування, зазначив адреси і прізвища керівників. Аналогічний огляд здійснено членами Комітету архівів штатів Товариства американських архівістів 1954 р. У ньому були зазначені відомості про архівне законодавство кожного штату (дати прийняття архівних законів та номери статей у кодексах законів штатів), штатна чисельність працівників, види документів, які зберігає архів, шляхи надходження документів на зберігання, типи апаратури для фотографування та мікрофільмування документів, неархівні функції архівних установ³⁸.

1950-ті – початок 1960-х рр. позначені сплеском публікацій у журналі “The American Archivist” з історії та організації діяльності архівів у штатах та округах. Переважно статті писали керівники або співробітники архівних установ. У 1950-ті рр. у журналі були подані публікації *У. МакКейна* про заснування та діяльність Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі; *Дж. Х. Істербі*, Архівіста штату Південна Кароліна, про архів штату; *Д. К. Рензі* з історії заснування архіву та прийняття архівного законодавства у штаті Колорадо; *М. Г. Браїєна* про Департамент архівів і історії штату Джорджія; *Р. М. Брауна* з історії впровадження та розвитку архівних програм у Міннесоті; *В. Л. Біла* про впровадження програми управління документацією у штаті Мічиган; *Дж. Хорна* з історії заснування архіву на Гавайях; *Д. М. Робісона* про планування і спорудження будинку бібліотеки і архіву штату Теннессі; *У.Н.Дейвіса* про архів штату Каліфорнія³⁹. *Л. М. Хошиер* виклала матеріали про свій досвід роботи як керівника Департаменту архівів і історії штату Вайомінг⁴⁰. Діяльності Лаймена Драпера, секретаря Історичного товариства штату Вісконсін (друга половина XIX ст.), зі збирання документів з американської історії була присвячена стаття *Дж. Л. Харпер*⁴¹.

Разом з тим з’являлись публікації, що висвітлювали проблеми розвитку архівної галузі. *У. МакКейн* у статті про співробітництво Наці-

онального архіву США і архівів штатів (1951 р.) вказав, що архівісти штатів, які не лише підтримали ідею заснування федерального архіву, а й сподівались, що він стане лідером архівної галузі країни, незадоволені результатами. Вони очікували на пропозиції Національного архіву у сфері ламінування та мікрофільмування документів, встановлення професійних стандартів, розвитку архівної освіти, публікації архівних документів. У статті МакКейна порушувались питання переваг централізації та децентралізації управління архівами у США. Автор зазначав, що децентралізація є неефективною і неекономічною, але з точки зору місцевих дослідників, віддалених від Вашингтону, вона була кращим рішенням, ніж централізація. З огляду на правову систему США, централізація управління архівною справою могла порушити конституційні права штатів. МакКейн ставив під сумнів ідею створення системи архівів за принципом поєднання федерального архіву та архівів штатів "Federal-State system". Разом з тим він підкреслив, що архівісти штатів в цілому висловлювали сподівання на майбутню провідну роль Національного архіву і навіть критики архіву намагались у такий спосіб збільшити його вплив і престиж⁴².

1954 р. *М. Л. Редофф* здійснив аналіз звітів архівів штатів, які за пропозицією Товариства американських архівістів підлягали щорічному оприлюдненню. Він вказав, що метою публікацій звітів було висвітлення проблем архівів штатів, їх можливих рішень для керівництва в роботі молодих директорів архівних установ. Товариством не були встановлені вимоги до звітів, вони виявилися занадто різними за змістом та формою, і їх важко було використати з компаративною метою. Звіти деяких штатів становили цінні моменти і могли бути використані для ознайомлення із ними колег, інші не були такими, ряд штатів проігнорував пропозицію Товариства. Хоча сама ідея щодо публікації звітів була вартою реалізації, *Г. Г. Едді* зазначив 1957 р. в аналогічному аналізі, що половина штатів не публікували свої звіти. В цілому ж опубліковані звіти архівістів штатів дають певне уявлення про стан архівної справи 1950-х рр.⁴³

Непересічне значення донині часу має невелика за обсягом праця *М. Г. Брайєн*, Архівіста штату Джорджія та члена Комітету з питань документів штатів Товариства американських архівістів (1958 р.). Брайєн проаналізувала впровадження у штатах архівних програм та програм управління документацією, вперше запропонувавши типологію архівних установ США. Вона вказала штати, в яких на той час існували окремі установи, що опікувались проблемами історії, архівів та документів (Арканзас, Делавер, Меріленд, Мічиган, Міннесота, Пенсильванія та Вермонт); штати, в яких були засновані Департаменти архівів і історії або Департаменти архівів (Алабама, Айова, Міссісіпі, Північна Кароліна, Західна Вірджинія та Вайомінг); штати, в яких архіви підпорядко-

увались бібліотекам або співіснували разом із бібліотеками (Арізона, Коннектікут, Флорида, Індіана, Оклахома, Орегон, Теннессі, Техас та Вірджинія); штати, в яких архіви підпорядковувались Секретарям штатів (Каліфорнія, Джорджія, Іллінойс, Массачусетс, Род Айленд); штати з інтегрованими архівними програмами у складі Історичних товариств (Колорадо, Айдахо, Канзас, Кентуккі, Небраска, Невада, Північна Дакота, Огайо, Південна Дакота та Юта). Брайєн визначила архіви, підпорядковані разом із бібліотеками Департаментам освіти (Нью Джерсі та Нью-Йорк). Саме у цій праці знаходимо відомості про заснування архіву Луїзіани у складі університету штату у 1950-ті рр., а також про передачу архіву штату Вісконсин від Історичного товариства штату до Бюро закупівель Виконавчого департаменту штату, створення у штаті Міннесота Архівної комісії як незалежної установи. Авторка вказала на унікальність архіву штату Вашингтон, який на кшталт Національного архіву США був підпорядкований Департаменту служб загального призначення. М.Г. Брайєн зазначила, що штати Мен, Міссурі, Монтана, Нью Гемпшир та Нью Мексико на 1955 р. ще не визначились із типом архівної установи та її підпорядкуванням, хоча вже прийняли відповідне архівне законодавство. У Нью Гемпширі, на погляд дослідниці, існувала незрозуміла ситуація: відповідальність за архів поділяли Бібліотекар штату та Секретар штату. Брайєн як член Комітету з питань документів штатів пропонувала їх урядам використати підготовлений Товариством американських архівістів посібник, в якому надавались рекомендації щодо створення архівних установ із відповідними програмами управління документацією у їх складі⁴⁴. Таким чином, праця М.Г. Брайєн дає уявлення про підпорядкованість архівів та організацію системи архівних установ на рівні штатів у цілому по країні.

Р. Х. Бахмер проаналізував функції архівістів штатів (1959 р.). Він зазначив, що функції архівів штатів неоднакові і є результатом інституціонального та культурного розвитку кожного штату. Функції також залежали від підпорядкування архівної установи бібліотеці, історичному товариству, секретарю штату. Найкращим чином вдавалось реалізувати свої функції незалежним архівним інституціям, наприклад, Департаменту архівів і історії штату Алабама. Бахмер писав, що архівісти штатів чинять спротив інкорпорації архівних установ до складу бібліотек і сподіваються, що незалежність архівних інституцій буде сприяти покращенню їх фінансового і матеріального становища. Хоча Бахмер визначив спільні цілі бібліотек і архівів: збирання, зберігання, розповсюдження знання тощо, він вказав також на різницю у методах роботи архівістів і бібліотекарів. Архіви, на думку Бахмера, мали більш спеціалізовані і цілеспрямовані функції. Дві архівні функції Бахмер назвав головними – допомога установам у відборі документів для зберігання та знищення і служіння громадськості. Він вважав, що у реалізації пер-

шої функції провідну роль в архівах штатів має відігравати принцип “походження”. Для реалізації другої функції архівісти штатів повинні були зосередитись на удоступненні архівних документів дослідникам через створення і публікацію довідників, виставкову діяльність тощо⁴⁵.

Дві праці, опубліковані у 1950-х рр., були присвячені проблемам організації використання документів в архівах штатів та стосункам архівістів і дослідників К. Кріттендена та Д. Міллера⁴⁶.

У 1960-х рр. публікації праць з історії та діяльності архівів штатів продовжились, але дещо змінилася їх тематика. Цей період характерний тенденціями до розмежування архівної справи зі сферою управління документацією, тому стало більше публікацій про впровадження програм управління документацією в урядах штатів і місцевих адміністраціях округів. Більше того, вже неодноразово згаданий нами Х. Дж. Джонс, 1961 р. представив світовій архівній спільноті аналіз стану впровадження програм управління документацією у штатах. У журналі Міжнародної ради архівів вчений опублікував статтю “State archival-records management programs in the United States” (Програми управління архівами і документацією у штатах США). Мету своєї публікації вчений вбачав у спонуканні Ради бібліотечних ресурсів надати грант Товариству американських архівістів для більш детального обстеження архівів і програм управління документацією у штатах⁴⁷.

Упродовж 1960-го р. *Р. Біч* та *Дж. Т. Кейтон* з Комітету з управління документацією Товариства американських архівістів здійснили огляд статусу та масштабів впровадження програм управління документацією на рівні урядів штатів та округів. Результатом анкетування 43 штатів і 39 округів стала порівняльна таблиця, з якої постала комплексна картина стану цієї сфери за такими показниками аналізу: строки зберігання документів в установі; наявність переліків документів зі строками зберігання та рекомендаціями щодо розпорядження документами на закінченні строку їх зберігання в установах; дані про установи, на яких покладено управління документацією у штатах і округах; наявність центрів документації, розміри їх площі та вартість зберігання документів; дані про службу, яка здійснює мікрофільмування документів, джерела фінансування робіт зі створення мікрофотокопій⁴⁸.

Проблеми співпраці архіву штату і архівів округів у галузі управління документацією були предметом розгляду архівіста м. Філадельфія *Ч. Х'юджеса*; Архівіст та Адміністратор документації штату Міннесота *Ф.В. Барч* представив структуру архівної галузі штату та результати впровадження програм управління документацією; *Р. У. Річмонд* розповів про проблеми законодавчого і організаційного характеру у галузі управління документацією штату Канзас; *Б. Ф. Каткліфф* – про впровадження програми управління документацією у штаті Міссурі; *Дж. Б. Уайта* – про прийняття Закону про управління документаці-

єю у штаті Небраска⁴⁹. Дані праці були опубліковані у журналі “The American Archivist”, автори переймалися труднощами впровадження програм управління документацією, з якими їм довелося зіткнутися у щоденній діяльності.

З проблематики історії та організації діяльності архівів штатів у 1960-ті рр. були опубліковані праці: *М.Г. Брайєн*, яка висвітлила долю колоніальних документів Джорджії; *У.Дж. Петерсена* про особливості зберігання документів в Айові та організацію архіву штату; директора Служби архівів і документів штату Кентуккі *Ч.Ф. Хіндса* про стан архівної справи у штаті (автор зазначив, що Служба, очолювана ним, підпорядковується Департаменту фінансів штату); 1-го Архівіста Міннесоти *Р. М. Брауна* про зміни у статусі, структурі, організації діяльності та фінансуванні архіву штату Міннесота; бібліотекаря історичного товариства штату Північна Дакота *М. Роуз* про проблеми розподілу документів території Дакота у зв'язку із поділом її на два штати; голови Бюро архівів і історії штату Нью Джерсі *К. У. Річардса* про проектування нового будинку для розміщення архіву штату; працівника Гавайського архіву *Е. Х. Урей* про особливості організації архівної справи на Гавайях та *Ч. Р. Янга* з історії заснування публічного архіву на Гавайях як територіальної агенції; досвід з організації зберігання документів місцевих адміністрацій округів штату Меріленд представив архівному співтовариству помічник Архівіста штату та почесний член Товариства американських архівістів *Г. Скордас*⁵⁰.

Історія архіву Пенсильванії від 1938 р. до 1964 р. була висвітлена знаним американським архівістом *Ф. Б. Евансом* у статті “Багато облич архіву Пенсильванії”. Еванс ще раз підтвердив той факт, що у XIX ст. перші архівісти штатів у першу чергу зосереджували свою увагу не на забезпеченні збереженості архівних документів, а на їх публікації. Так, у Пенсильванії впродовж 1838–1935 рр. здійснювалась публікація серійних видань “Колоніальні документи” та “Архіви Пенсильванії”, при чому їх укладачі настільки недбало ставилися до оригіналів, що останнім було завдано шкоду. Автор приділив увагу спорудженню архівних будинків, переміщенню архівних документів, описуванню архівів у роки Нового курсу Президента Ф. Д. Рузвельта, діяльності архіву штату у роки Другої Світової війни, змінам в архівному законодавстві та іншим питанням⁵¹.

У 1960-ті рр. провідну роль серед архівів штатів відігравав Департамент архівів і історії Північної Кароліни. У вітальному адресі губернатора штату *Т. Сенфорда*, оголошеному на церемонії відкриття спільного засідання членів Товариства американських архівістів та Американської асоціації історії штатів та округів 3 жовтня 1963 р., було відзначено, що штат дав американській архівній галузі таких вчених і архівних керівників як Р.Д.В. Коннор, 1-й Архівіст США, А.Р. Ньюсом,

1-й Президент Товариства американських архівістів, та К. Кріттенден, 6-й Президент Товариства. Значної уваги заслуговує внесок керівників архівної галузі штату Х.Г. Джонса (про його дослідження історії історичних товариств вже йшлося вище) та А. М. Петтерсона. Ґрунтовна стаття *Хьюстона Джонса* з історії заснування та діяльності архіву висвітлює історію організації архівної справи у Північній Кароліні, починаючи від колоніального періоду, впровадження архівних програм в округах штату, прийняття архівного законодавства, мікрофільмування документів за допомогою Генеалогічного товариства ЮТА (Церкви Ісуса Христа Святих Останніх Днів). У статті подано організаційну структуру та функції кожного структурного підрозділу Департаменту архівів і історії штату. Порівняно з іншими авторами 1960-х рр., Джонс найбільш повно дослідив історію архіву, яким він керував, його структуру та функції. Помічником Джонса дванадцять років поспіль був контр-адмірал *Алекс Петтерсон*, обидва архівісти під час Другої світової війни служили у Військово-Морському флоті США. Згодом Петтерсон став наступником Джонса і очолив архівний департамент. У своїй статті про функціональне призначення архівів штатів Петтерсон вказав на те, що архіви понад усе намагалися задовольнити потреби істориків та генеалогів, залишаючи поза увагою урядові установи штатів і округів. Він визначив п'ять завдань, на яких повинні були зосередити свою увагу архіви штатів: 1) надання консультацій та допомога установам в управлінні документацією; 2) визначення цінності та розробка переліків документів зі строками зберігання для установ; 3) приймання до архіву на зберігання сучасних неактивних документів установ; 4) інформаційне забезпечення діяльності установ; 5) перегляд та ініціювання законодавства у галузі архівної справи та управління документацією, планування відзначення історично значимих дат, підготовка виступів губернатора та інших офіційних посадових осіб на історичну тематику, забезпечення роботи комісій і комітетів штату матеріалами історичного характеру. Петтерсон підкреслив, що найпершим обов'язком архівної агенції штату є зберігання і захист документів урядових установ штату⁵².

1964 р. світ побачила книга Е. Познера "American State Archives" (Архіви американських штатів), яку його колеги назвали "епохальною"*.

На початку 1960-х рр. ситуація в архівній галузі США на рівні штатів і округів була тривожною: більшість документів зберігалася переважно в установах, а не в архівах, і до того ж в незадовільних умовах (на гори-

* Див. відгуки на книгу Е. Познера: *Dowd Mary Jane. Critical Judgment of Posner's American State Archives // American Archivist. – 1965, October. – Vol. 28, № 4. – P. 526–528; Ham F. Gerald. Archival Standards and the Posner Report: Some Reflections on the Historical Society Approach // American Archivist. – 1965, April. – Vol. 28, № 2. – P. 223–230;*

Ернст Познер (1892–1980), декан Інституту менеджерів з управління документацією Американського університету (1954–1961), 11-й Президент Товариства американських архівістів (1955–1956), автор книги “American State Archives” та інших.

щах, у підвалах, орендованих приміщеннях), жодне архівосховище не було забезпечено спеціальним архівним обладнанням, архіви не мали відповідного фінансування, архівісти отримували мізерну зарплатню, а директори архівних департаментів здебільшого були не фахівцями, а політичними призначенцями губернаторів. Товариство американських архівістів, Національний архів США та Рада бібліотечних ресурсів з огляду на такий стан справ у галузі спонсорували чергове обстеження архівів штатів і округів, яке було доручено видатному американському вченому Ернсту Познеру.

Е. Познер (1892–1980) захистив докторську дисертацію у Берлінському університеті, у 1930-ті рр. працював у Пруському державному архіві (Німеччина). Нацисти ув'язнили його через нечисте арійське походження, але дружині вдалося врятувати чоловіка, а колеги зі Сполучених Штатів допомогли емігрувати до США та влаштуватися на роботу. У 1939 р. Познер розпочав викладання лекційного курсу “Історія і управління архівами” в Американському університеті у Вашингтоні, а згодом заснував перший у США Інститут менеджерів з управління документацією (Американський університет), який очолював упродовж 1954–1961 рр. У роки Другої світової війни Е. Познер склав список архівних депозитаріїв Німеччини “Archival Repositories in Germany”, очолював роботу з укладання списків архівів та топографічного атласу європейських країн, у якому зазначалось місце розташування архівних установ (використовувався американськими військовими для уникнення бомбардувань архівів цих країн), 1949 р. Департамент Армії США направив Е. Познера до Німеччини для проведення огляду німецьких архівів в американській зоні окупації та здійснення експертизи цінності документів Військового управління США у Німеччині. Е. Познер як

Президент Товариства американських архівістів у 1955–1956 рр. Познер поєднував у собі європейські архівні традиції та американські погляди на архівне життя і науку. Тому саме цього вченого було обрано для виконання важливої роботи з обстеження архівів штатів.

У період з 11 березня 1962 р. і до 30 квітня 1963 р. Е. Познер особисто відвідав усі 49 штатів та Пуерто Ріко, спілкувався з архівістами, вивчив і описав архівні програми та програми управління документацією або стан справ за відсутності таких програм, розробив рекомендації для удосконалення організації архівної справи на рівні штатів і округів. Саме ці рекомендації “Standards for State Archival Agencies” (Стандарти для архівних агенцій штатів) покладені в основу його книги. У ній автор обґрунтовано доводив офіційним посадовим особам у штатах необхідність забезпечення збереженості документів, впровадження архівних програм, вирішення проблем управління документацією в установах. Вчений наголошував на необхідності прийняття архівного законодавства у кожному штаті, призначення на посади архівістів штатів професійно підготовлених осіб. Разом з тим Е. Познер визнав, що у ряді штатів (Нью Гемшир, Техас, Вашингтон, Нью Джерсі, Пенсильванія, Джорджія) були споруджені нові будинки для архівів, частина штатів прийняла архівні закони, розробила і впровадила програми управління документацією. Е. Познер схвалив діяльність Товариства американських архівістів із розповсюдження архівної літератури та заснування навчальних курсів у різних частинах країни⁵³.

Вплив книги Е. Познера, як і його діяльності в цілому, на розвиток архівної справи у Штатах, неможливо переоцінити. Вже наступного року у штаті Мен, який одним із перших зазнав критики з боку Познера, був прийнятий закон про заснування Офісу Архівіста штату. Заступник секретаря штату Л. Ф. Росс під час виступу на сесії Товариства американських архівістів (Нью-Йорк 7 жовтня 1965 р.) визнав, що з часу прийняття закону про зберігання документів суду та закону про якість паперу для публічних документів штату (обидва 1821 р.) понад 145 років жодних заходів не було вжито для забезпечення збереженості архівів. Л. Ф. Росс розповів як про невдалі спроби прийняття архівного законодавства штату, так і про нарешті прийнятий закон, який Е. Познером був охарактеризований як “дійсно сучасний акт, що втілює у собі кращі ідеї у галузі управління документацією і архівами”⁵⁴.

На межі 1960-х–1970-х рр. американські вчені на хвилі піднесення соціальних рухів підтримали новий напрям досліджень із соціальної історії – звернулись до аналізу проекту з описування місцевих архівів за роки Нового курсу Ф. Д. Рузвельта та його результатів. Дж. К. Флінн, професор історії з Університету Індіани, у статті про реалізацію політики в архівній галузі у часи Нового курсу у Тихоокеанському Північно-західному регіоні, вказав, що дана тема має бути предметом

спеціального історіографічного диспуту⁵⁵. Вчений підкреслив значення місцевого комплексу документів для кращого усвідомлення результатів політики Рузвельта. Т. Х. Петерсон 1974 р. опублікувала частину своєї докторської дисертації, присвяченої описуванню архівів у штаті Айова у роки Нового курсу (1936–1942) Президента Ф.Д. Рузвельта. Вчена дійшла висновків, що з точки зору забезпечення роботою в часи економічної кризи так званих “білих комірців”, тобто представників інтелектуальних кіл, безумовно Новий курс досяг своєї мети. Більше того, декілька учасників проекту потім знайшли роботу в архівах. З точки зору отриманих результатів досягнення були мізерними. Лише невелика кількість описів та індексів встигли опублікувати. Інші, хоча й мали, за визначенням Т. Х. Петерсон, якісно високий рівень, не лише не були оприлюднені через відсутність фінансування, а з плином часу через незрозумілі причини зникли. Вчена спеціально надіслала запит куратору Департаменту архівів і історії штату, але проведений пошук не дав результатів – матеріали знищили. Він відповів, що така ситуація не здається дивною у заваленому документами маленькому приміщенні архіву⁵⁶.

1974 р. “The American Archivist” надрукував працю нині всесвітньо відомого вченого, а на той час молодого науковця Річарда Кокса “Публічні документи в колоніальному Меріленді”. Навіть у книзі уславленого Е. Познера колоніальному періоду відведено лише чотири сторінки. Стаття Кокса, побудована на підставі значної джерельної бази, перш за все архівних документів колоніального періоду, висвітлювала політику губернаторів провінції Меріленд у галузі забезпечення збереженості архівів, прийняття архівного законодавства, спорудження архівних будинків тощо⁵⁷. Продовження теми про долю архівних документів Меріленду, але в інший історичний період, Американської революції (1775–1783 рр.), знайшло відбиття у праці іншого відомого архівіста і вченого, архівіста штату Меріленд (1939–1978), 10-го Президента Товариства американських архівістів (1954–1955) Морріса Редоффа⁵⁸. Діяльність самого Редоффа упродовж 40 років перебування на посаді була висвітлена 1981 р. М. Д. Теллі у статті “Морріс Леон Редофф: людина і монумент”⁵⁹.

1977 р. в “The American Archivist” були оприлюднені матеріали дискусії з приводу пріоритетних завдань архівів штатів і округів. 42 штати на той час впровадили програми контролю за зберіганням документів в округах, більшість штатів прийняла законодавчі акти для регулювання процесу розпорядження місцевими документами, 10 з 50 штатів – програми управління документацією і зберігання публічних архівів в округах. У дискусії взяли участь Е. Пейпнф’юз, Ф. Бурк, Дж. Хем, Дж. Флекнер, Ч. Лі, Л. Хекмен та інші відомі на той час діячі архівної галузі США. Найбільш цікавою її частиною було обговорення

джерел фінансування архівних установ. Вчені були одностайні в тому, що документи округів у світлі концепції “нової соціальної історії” все більше набували історичної цінності і привертали увагу дослідників. Е. Пейпнф’юз висловився з приводу того, що місцеві архівні установи для покращення зберігання архівних документів повинні наполягати на їх адекватному фінансуванні з місцевих бюджетів законодавчими органами штатів, а вже потім звертатися по допомогу до благодійних фондів. Ф. Бурк в цілому погодившись із думкою Е. Пейпнф’юза, зазначив що кращим джерелом фінансування були б гранти федерального бюджету. Дж. Хем, стурбований ізоляцією архівів штатів як один від одного, так і від архівістів в округах, наголошував, що для забезпечення збереженості усього комплексу місцевих документів вирішальним має стати тісний контакт між архівістами штатів і округів. Якщо держава прагне збереженості величезного комплексу місцевих документів для майбутніх поколінь, вона повинна прийняти загальнонаціональну програму збереження історичних документів. На думку Ч. Лі, реалізація національної програми на рівні місцевих архівів потребувала значного часу і коштів, тому слід визначитися із пріоритетними завданнями, які потребували першочергового вирішення. Дж. Флекнер вважав, що на цілі збереження місцевих документів слід направити гранти Національної комісії із публікації історичних джерел і документів. Л. Хекмен вказував, що у будь-якому випадку перед нацією стоїть величезна проблема і які б пріоритети не були встановлені, програма повинна бути прийнята і поступово впроваджена⁶⁰.

У 1980-х–1990-х рр. кількість публікацій про архіви штатів зменшується. Відкриває 1980-ті рр. стаття Х. Дж. Джонса у журналі “*The American Archivist*”, присвячена аналізу архівних програм у штатах від часу заснування першого Департаменту архівів і історії у Алабамі. Джонс приходить до висновку, що для результативності програм потрібна розумна політика і фінансові вкладення⁶¹. Згодом Х. Дж. Джонс опублікував статтю про 25-річний досвід реалізації програми управління документацією у місцевих установах Північної Кароліни⁶². Д. О. Стірлінг представив невелику інформацію за результатами огляду архівних депозитаріїв на Алясці⁶³. Помічник архівіста Історичної бібліотеки Бінтлі з Університету Мічигану Г. Кінні оприлюднив результати роботи архівістів і істориків із документами про федеральні землі штатів Огайо, Індіана, Іллінойс, Мічиган, Вісконсин та Міннесота, що зберігалися в архівах штатів⁶⁴.

Контент-аналіз архівного законодавства за сорок років у 50 штатах здійснив Дж. У. Бейн, дослідження якого довело узгодженість положень федеральних і регіональних законодавчих актів та наявність практично у всіх законах штатів статей про публічні документи і установи, про офіційних посадових осіб, відповідальних за документи в установах,

цінність документів, порядок доступу до документів, часові обмеження на доступ до інформації та її використання, конфіденційність, незаконний обіг архівних документів тощо⁶⁵. Проблему дотримання законодавства про захист приватного життя громадян проаналізувала на прикладі архівів усіх 50 штатів *Е. Роббін*, доктор політичних наук з Університету Вісконсин-Медисон. Один з її висновків стосувався дилеми, між якою опинились архівісти штатів: реалізації основних прав громадян – “права знати” та “права на конфіденційність”. Вчена наголошувала на необхідності удосконалення архівного законодавства та модифікації повноважень архівістів⁶⁶. *Р.М. Бауманн*, голова Відділу архівів і манускриптів Історичної і музейної комісії штату Пенсильванія, проаналізував законодавчі акти у частині положень про доступ до конфіденційних документів у 14 штатах, зокрема докладно – на прикладі Індіани та Мічигану. Він дійшов висновку про необхідність прийняття змін до законодавства і найкращою моделлю для майбутнього закону визнав Закон про документи штату Джорджія, запропонований Товариством американських архівістів разом із Національною асоціацією урядових архівів і адміністраторів документації (NAGARA)⁶⁷.

Архівіст і менеджер з управління документацією з Лабораторії Лоуренса Берклі у Каліфорнії *Л. Л. Хефнер* дослідила продуктивність роботи архівів штатів, яка, на її думку, насамперед залежить від організації робочого процесу і стилю управління архівною установою. Замість традиційного автократичного стилю управління (централізованого контролю з боку керівництва) *Л. Л. Хефнер* запропонувала увести в архівах альтернативні техніки, базовані на сучасній теорії організаційного розвитку (створенні умов для вироблення підвищеної відповідальності усіх членів колективу, їх участі в управлінні і прийнятті рішень, самостійному визначенні проблем та пошуку шляхів їх вирішення). Вчена вказала на пряму залежність успішної діяльності архівної установи від наявності кваліфікованих менеджерів нового типу. Організаційний розвиток, доводить *Л. Л. Хефнер*, відкрито змінює концепцію влади і повноважень, він не є чимось фіксованим, а є визнанням того, що організація постійно знаходиться у процесі змін і кожний член колективу несе відповідальність як за свої особисті рішення і дії, так і за спільний результат⁶⁸.

1990-рр. стали періодом трансформації архівів штатів. Вплив інформаційних технологій, трендів до відкритості і прозорості у діяльності урядів штатів, підвищення вимог до розширення публічного доступу до урядових документів спонукали керівництво архівів до змін. *В. А. Волч* 1997 р. здійснила детальний аналіз архівних програм та програм управління документацією в усіх штатах країни. Її праця містить короткий історичний екскурс в історію архівів штатів і служб діловодства, аналіз законодавства, підпорядкування, повноважень і

функцій архівних установ. В. А. Волч також проаналізувала кадровий склад архівних установ, забезпечення будинками та обладнанням, стан впровадження стандартів, інформаційних технологій для забезпечення доступу користувачів до документів, у тому числі через Інтернет, інформаційну наповненість веб-сайтів, процент описування архівних холдингів і представлення цих описувань у базах даних на сайтах архівів. Волч визнала факт реального прогресу у розвитку архівів штатів і програм управління документацією після виходу книги Е. Познера "American State Archives" (1964 р.). Вона визначила тип архівної установи штату в залежності від профілю її програм (вчена розглядала два типи програм: 1) поєднана (joint program) (архівна програма і програма управління документацією діють у рамках архівної установи); 2) відокремлена (split program) (архівну програму реалізовує архівна установа, а програму управління документацією – інша установа штату)). Іншим позитивним фактором вчена вважала повну зміну кадрового складу архівістів, яка відбулася у період 1975–1985 рр.: на зміну старій генерації прийшли вдумливі, енергійні, високоосвічені спеціалісти. 2006 р. В.А.Волч очолила групу вчених, які здійснили аналітичний огляд освітнього рівня працівників архівів штатів та інших архівних інституцій країни*. Третій фактор успішного розвитку – значний вплив національних професійних організацій архівістів, які об'єднували архі-

* Перепис 2006 р., проведений під керівництвом В. А. Волч, був здійснений під егідою Товариства американських архівістів та завдяки гранту від Інституту служби музеїв і бібліотек. Методика проведення таких переписів має свої особливості. Опитувальні листи розсилаються по країні, отримані відповіді узагальнюються, і на їх базі будуються статистичні викладки. 2006 р. було розповсюджено 12 тисяч опитувальних листів і отримало 5620 відповідей, що склало 47 %. Так як ми звикли до узагальнених щорічних звітів, нам важко оцінити репрезентативність таких переписів, але у США вони визнаються такими. Отже, серед тих, хто надіслав відповідь, 52,6 % зазначили, що мали фахову архівну освіту, 2,7 % були студентами фахових навчальних закладів. Ступінь магістра мали 47,4 %, тільки 8,4 % мали ступінь доктора філософії. Динаміку щодо збільшення кількості дипломованих архівістів показала гістограма їх розподілу за віком і за освітою. Серед архівістів віком 65 років і більше архівну освіту назвали базовою 15 % респондентів, у віковій групі 60–64 роки – близько 20 %, і далі відповідно у групах 55-59 років – понад 20 %, 50–54 роки – 30 %, 45–49 років – понад 30 %, 40–44 роки – близько 40 %, 35–39 % – понад 40 %, 30–34 роки – понад 60 %, 20–29 років – майже 70 % і до 25 років – понад 50 %. Це свідчить про те, що з роками до американських архівів все більше приходять фахівців, які закінчили фахові навчальні заклади (у тому числі зі ступенем магістра архівних наук), а отже свідчить про прогрес архівної освіти у США, а також популярність архівної професії серед молоді // The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States). Working Group: Walch Victoria Irons (Principal Research Consultant), Beaumont Nancy P. (Principal Investigator), Yakel Elizabeth, Bastian Jeannette, Zimmelman Nancy, Davis Susan, Diffendal Anne. // American Archivist. – 2006, Fall–Winter. – Vol. 69, № 2. – P. 294, 295, 300, 328, 350, 351, 364, 365.

вістів штатів, особливо Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації (NAGARA) та Ради Архівістів штатів (CoSA, колишня назва – COSHRC). Четвертий фактор – фінансова підтримка федерального бюджету за програмою грантів від Національної комісії публікації історичних джерел і документів (NHPRC), активна позиція архівів штатів у політиці розподілення грантів на необхідні цілі, яку вони реалізовували через Дорадчі комісії з історичних документів (SHRAB)*⁶⁹.

Г. П. Лоувелл, Архівіст і Адміністратор з управління документацією штату Делавер, 1997 р. поділився з колегами досвідом створення і впровадження стратегічних планів на прикладі Публічного архіву штату. Він підкреслив, що архівні програми та програми управління документацією як посередники між урядами і громадянами у світлі нових викликів XXI ст. стають довіреними особами громадян штату. У цьому контексті Лоувелл вбачав завдання архівів штатів у здійсненні місії ефективного управління документацією в установах, “експертному обслуговуванні” установ і громадян в архіві. Він визначив цілий ряд перепон, які заважають архівам успішно виконувати їх місію: 1) образ архіву у свідомості громадян як звалища старих документів і місця для генеалогічних досліджень; 2) упереджене розуміння самими архівістами їх відповідальності за нові типи документів; 3) впровадження установами інформаційних технологій без урахування подальшого постійного зберігання електронних документів; 4) недостатній професійний рівень архівістів у галузі менеджменту електронних документів; 5) некоректні інструкції з діловодства; 6) відсутність відповідних архівних будівель. Лоувелл розповів, що в стратегічних планах його

* З 1975 р. фактично у складі федеральної NHPRC працюють Дорадчі комісії з історичних документів штатів (State Historical Records Advisory Board, SHRAB). Кожну SHRAB очолює координатор (Архівіст штату або території). Спочатку координатори співпрацювали з NHPRC через спеціальний комітет, але 1989 р. вони створили Раду координаторів (Council of State Historical Records Coordinators, COSHRC), щоб на засіданнях NHPRC мати голос під час визначення пріоритетів у наданні грантів. До складу комісій можуть входити лише особи, які мають професійну підготовку, знають принципи роботи з історичними рукописами, розуміються на потребах дослідників і цінності історичних документів. Щоб отримати грант архів готує проект і супроводжувальні документи; вони спочатку розглядаються членами SHRAB, а потім подаються до NHPRC. За час свого існування NHPRC профінансувала 296 проектів, що становило близько 900 томів книжкових видань та понад 9000 роликів мікрофільмів. З 1964 р. Комісія видала понад 4200 грантів архівам штатів, іншим інституціям для зберігання архівних колекцій, розширення публічного доступу до них тощо. З 1976 р. по 2012 р. на гранти NHPRC витратила близько 2 млн. доларів // *Офіційний веб-сайт Комісії* (National Historical Publications and Records Commission): <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>

архіву для подолання існуючих проблем був передбачений спектр заходів – від змін у законодавстві штату, розробки ефективних програм для управління документацією в установах і центрах документації до спорудження нового будинку архіву та підвищення рівня освіти і відповідальності самих архівістів. Для удоступнення публічних документів у цифрових і електронних форматах архів впровадив систему PRIMIS (Public Records Integrated Management Information System), яка згодом трансформувалась у новий проект “Electronic records project”⁷⁰.

Колега Лоувелла, Архівіст і Адміністратор з управління документацією штату Південна Кароліна, *Р. Х. Трайон* представив ґрунтовний аналіз діяльності своєї архівної установи щодо забезпечення збереженості електронних документів, зокрема впровадження упродовж 1990-х рр. Архівної Інтегрованої Інформаційної Системи (AIIMS) для підтримання прийому документів на зберігання, каталогізації та надання доступу дослідникам в архіві та Інтегрованої Інформаційної Системи Управління Документацією (RMIS) для забезпечення контролю за прийомом, строками і умовами зберігання документів у центрі документації штату. *Р. Х. Трайон* підкреслив, що впровадження програм управління електронними документами та реалізація інших архівних програм мала успіх завдяки активному співробітництву архіву з Національною комісією публікації історичних джерел і документів (NHPRC), федеральним грантам, ефективному плануванню, застосуванню інформаційних технологій.⁷¹

Таким чином, дослідження *В.А. Волч*, статті із досвіду роботи *Г. П. Лоувелла та Р. Х. Трайона* свідчать, що архіви штатів наприкінці ХХ ст. вийшли на якісно новий рівень розвитку архівної справи, подолали проблеми, на які вказували їх попередники, і цілком відповідально ставляться до нових викликів ХХІ ст.

Початок ХХІ ст. позначений декількома працями з історії штатів. Перша – “Documents and Archives in Early America” (Документи і архіви в ранній Америці) була опублікована у журналі Асоціації канадських архівістів “Archivaria”. Її автор, відомий американський вчений *Р. Джімерсон*, сконцентрував увагу на ролі збирачів історичних документів кінця ХVІІІ ст. – початку ХІХ ст. та їх видавничій діяльності: голови Массачусетського історичного товариства *Джеремі Белкнепа*, першого очільника американської пошти *Ебенезера Хазарда* та його сина *Семюеля Хазарда*, а також *Джерета Спаркса* та *Петера Форса*⁷². Значне за обсягом і глибиною історичне дослідження представила *П. Галловей*. Праця вченої “Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936)” (Архіви, влада і історія) присвячена життю і діяльності 1-го Архівіста Міссісіпі, делегата Брюссельського конгресу 1910 р., *Данбера Роуланда* та його внеску у розвиток архівної справи у Сполучених Штатах⁷³. Під керів-

ництвом відомого американського вченого К. Лі в Школі бібліотечних та інформаційних наук університету Північної Кароліни на Чепел Хілл 2008 р. була захищена магістерська праця П.Л. Томліна “The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History”. Її автор аналізує діяльність Томаса Оуена із заснування Департаменту архівів і історії в Алабамі⁷⁴. Ч. Лессер, автор праці “History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960” (Історія Департаменту архівів і історії Південної Кароліни) присвятив своє дослідження життю і діяльності Олександра Саллі, який упродовж півстоліття боровся за виживання та самостійність архіву Південної Кароліни, торував свій шлях у постійній боротьбі із можновладцями задля збирання і збереження американської історії⁷⁵.

Об’єктом свого дослідження обрали архів штату Юта вчені з Університету Брігама Янга К. Л. Німер та Дж. Г. Дейніс. Вивчивши джерельну базу, вони простежили розвиток архівної справи у штаті з 1897 р. до 1968 р., звернувши особливу увагу на професіоналізацію архівної справи. Поняття професіоналізації вони розглядали з таких точок зору: володіння спеціальними знаннями; застосування знань для надання професійних послуг населенню; права обирати осіб, які можуть бути зараховані до кола професіоналів; встановлення професійних кодексів етики та системи нагород, яка б спонукала членів професії неухильно дотримуватись професійної орієнтації; публічного визнання членів професії у суспільстві. Німер та Дейніс спостерігали, яким чином ці аспекти відбилися в історії архівної справи штату у періоди від заснування Історичного товариства штату Юта (1897 р.) до прийняття закону про надання Товариству повноважень у зберіганні офіційних публічних документів (1917 р.), від заснування першої архівної програми у штаті наприкінці 1940-х рр. та архіву штату Юта як відділу Історичного товариства штату (1957 р.) до передачі його у підпорядкування Департаменту фінансів штату (1969 р.). Вчені акцентували увагу на боротьбі архівістів за утворення самостійного архівного департаменту штату. Вони дійшли висновку, що розвиток архівної справи у Юті – типовий для багатьох штатів США⁷⁶.

* * *

Таким чином, ми завершили огляд опублікованих праць американських архівістів, вчених і практиків з історії та організації діяльності архівів штатів і округів. У ході нашого дослідження для виявлення праць визначеної нами тематики були переглянуті списки архівної літератури у журналі Товариства американських архівістів “The American Archivist” за період з 1938 до 2013 рр., опубліковані індекси журналів Асоціації канадських архівістів “Archivaria” (починаючи із 1975 р.), індекси статей журналу “Midwestern Archivist” (“Archival Issues”)

(за період з 1984 по 2001 р.). Перегляд списків та індексів дозволив виявити книги, а також статті у періодичних виданнях “The North Carolina Historical Review”, “Tennessee Historical Quarterly”, “Bulletin of the Missouri Historical Society”, “Scholarly Publishing”, “Library Trends”, “Minnesota History”, “Delaware History”, які автором не переглядались вручну. Усі числі журналів “The American Archivist”, “Archivaria”, “Archival Issues”, “Journal of Western Archives”, “Provenance”, “Journal of Archival Organization”, “Archivum” за увесь період їх видання, були переглянуті автором вручну.

У результаті було виявлено, прочитано та проаналізовано понад 110 публікацій (книг і статей) американських авторів із зазначеної тематики. В історіографічному огляді вони структуровані за хронологією їх виходу у світ. Крім того, автором проаналізовані праці американських вчених з історії історичних товариств у США у розрізі їх діяльності, спрямованої на забезпечення збереженості та видання історичних документів і заснування архівних установ. Автором також виявлені звіти про обстеження архівів США членами Комісії публічних архівів, оприлюднені Американською історичною асоціацією (Annual report of the American Historical Association for the year) та доповіді учасників сесій Конференції американських архівістів, опубліковані як на сторінках журналу “American Historical Review”, так і у трудах Конференції “The proceedings of the Annual Conference of Archivists”. Праці членів Комісії публічних архівів, доповіді учасників Конференції американських архівістів та дослідження з історії історичних товариств не увійшли до вже порахованих 110 публікацій.

Опрацьовуючи праці американських архівістів, вчених і практиків, автор виокремив п'ять періодів у розвитку даного напрямку історіографії:

1-й період – від 1899 р. до 1936–1938 рр., тобто від заснування Комісії публічних архівів до створення Товариства Американських архівістів та започаткування журналу “The American Archivist”. Автор погоджується із твердженням Р. Кокса про те, що численні публікації членів Комісії публічних архівів, які є головним стрижнем періоду, не є аналітичними, а більше фактографічними. Проте вони є базовими і мають непересічне значення для подальших наукових досліджень, а сама діяльність комісії призвела до значних зрушень в архівній справі на рівні штатів і прискорила процес заснування архівних установ.

2-й період тривав від 1938 р. до 1964 р., тобто від виходу у світ першого числа “The American Archivist” і до видання книги Е. Познера “American State Archives”. Період характеризується поступовим збільшенням, піком та спадом публікацій статей як з історичної тематики, так і практичного напрямку роботи керівників і працівників архівів. Історичні публікації висвітлювали історію колоніальних архівів, заходи

із врятування і зберігання архівів під час Американської революції (1775–1783), заснування архівних установ під впливом діяльності Комісії публічних архівів, утворення перших незалежних архівів – Департаментів архівів і історії. Історичні статті важко визнати аналітичними дослідженнями, вони є описовими. Проте заслуга авторів полягає у тому, що вони наполегливо реконструювали, відновлювали, висвітлювали історію архівів, розповідали про діяльність своїх попередників. Архівісти-практики зосереджувались на проблемах, які зустрічалися у їх щоденній роботі, та шляхах їх подолання, ділилися досвідом. Завершення періоду позначене дослідженням Е. Познера, у якому вчений після відвідання і обстеження архівів усіх 50 штатів США виклав рекомендації щодо удосконалення архівного законодавства, організації діяльності та забезпечення функціонування архівних установ;

3-й період – друга половина 1960-х – 1970-ті рр. – характеризується розмежуванням архівної справи з галуззю управління документацією, впровадженням програм управління документацією, подальшим удосконаленням архівного законодавства, пов'язаним із прийняттям законів Про свободу інформації (1966 р.), Про захист приватного життя (1974 р.) та впливом книги Е. Познера. Утворені у 1960-х-1970-х рр. професійні організації архівістів та їх друковані органи поступово стали центрами обміну думками і обговорення проблем. Проте парадоксом є те, що аналіз регіональної літератури (численних журналів і вісників) не демонструє значної кількості аналітичних публікацій з історії архівів штатів та організації їх роботи. Регіональні архівісти, хоча й критикували журнал “The American Archivist”, але, як і раніше, погоджувались оприлюднювати на його сторінках свої статті. Поступово статей поменшало за кількістю, але за масштабом і глибиною дослідження вони стали вагомішими. У контексті формування концепції “нової соціальної історії” архівісти-вчені звернулись до аналізу результатів описування архівів у роки Нового курсу Президента Ф. Д. Рузвельта; архівісти-практики переосмислювали результати роботи і ставили перед собою нову мету і завдання.

4-й період – 1980-ті–1990-ті рр. – збагатився публікаціями з аналізу продуктивності роботи архівів та архівного законодавства, викликаними виявленими з плином часу проблемами у роботі архівів і архівістів після прийняття законів Про свободу інформації та Про захист приватного життя. Наприкінці 1990-х рр. В.А. Волч здійснено детальний аналіз виконання архівних програм. Проте, на відміну Е. Познера, вчена використовувала соціологічні методи дослідження і покладалась на результати анкетування архівних установ. У цілому аналіз В. А. Волч та керівників архівних установ свідчать про значні зрушення у архівній справі США на рівні штатів, що відбулися після виходу у світ книги Е. Познера, заснування професійних організацій архівістів та започат-

кування програми грантів Національної комісії публікацій історичних джерел і документів (NHPRC).

5-й період – початок ХХІ ст. – характеризується поверненням архівознавців до історії архівних установ. Опубліковані праці виявляють глибину та нові підходи в історичних дослідженнях, намагання вчених виявляти і аналізувати причини тих чи інших явищ, тенденції розвитку, особливості організації архівної справи на місцях, оцінювати результати роботи архівістів, особистий внесок провідних діячів галузі.

Поза межами виокремлених автором періодів залишилися публікації з історії історичних товариств через те, що вона все ж таки має бути окремим напрямом дослідження і ми звертаємося до неї лише тому, що подвижницька діяльність істориків спонукала законодавчі органи та уряди штатів до заснування архівів.

Узагальнюючи викладене, автор цілком погоджується із твердженням Р. Кокса про те, що архіви та архівна справа США досі очікують на створення своєї всеохоплюючої історії та узагальнення досвіду роботи архівістів усієї країни. Історія архівів деяких штатів взагалі не досліджена, а інших досліджена лише частково. Ще не оцінений внесок провідних американських архівістів, які присвятили життя збиранню і зберіганню архівів. Тому у цьому контексті зрозумілим стає повернення вчених до дослідження історії архівів і тим ціннішими стають праці сучасних істориків Р. Джімерсона, П. Галловей, Ч. Лессера, К. Німера та Дж. Дейніса. Вони є прикладом для наслідування іншими істориками архівної справи.

Безумовно, автор припускає, що у ході дослідження деякі публікації могли бути пропущеними, тому не претендує на всеосяжність. Тим часом слід зазначити, що дана спроба здійснення історіографічного огляду публікацій з історії та організації діяльності архівів усіх 50 штатів США за такий значний проміжок часу і з використанням понад сотні публікацій є першою не лише в архівній науці радянського та пострадянського часу і простору, а й, як не дивно, в архівній науці США. Автор сподівається, що його праця може стати базовою для подальших історіографічних досліджень для сучасних українських, російських вчених, які працюють у галузі зарубіжного архівознавства. Виявлені праці американських авторів також можуть слугувати джерельним підґрунтям для написання історії архівів і архівної справи Сполучених Штатів Америки.

¹ *Бржостовская Н. В.* Архивное дело в странах Европы и Америки в период капитализма (от французской буржуазной революции конца XVIII в. до Первой мировой войны) / *Бржостовская Н.В.* Архивы и архивное дело в иностранных государствах (краткий конспект лекций для заочного факультета). Выпуск II. Под ред. проф. В. В. Максакова. – М., 1957. – 92 с. СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (Москва), Инв. № 3065; *Бржостовская Н. В.*

Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). (Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ) // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись). – М.: МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – 188 с. СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (Москва), Инв. № 3066; *Бржостовская Н.В.* Архивы и архивное дело в зарубежных странах (история и современная организация). Учебное пособие / Под ред. Ю. Ф. Кононова. – М.: МГИАИ, 1971. – 311 с.

² *Безбородова И.В.* Теория и методика современного архивоведения в США. М.: МГИАИ, 1990. 83 с.; *Безбородова И. В.* Актуальные проблемы архивоведения в хрестоматии американских архивистов // Классификация, комплектование и экспертиза ценности документов в советском архивоведении (1917–1987 гг.) Межвузовский сборник научных трудов. Москва, 1989. – С. 144–155.

³ *Кабочкина Т. С.* Федеральная архивная служба США. История и современная организация: Автореф... канд. ист. наук. – М., 1986.

⁴ *Карпетяну И. В.* Прошлое и настоящее экономических архивов в Западной Европе и США: научно-практический опыт. – М.: РГГУ, Историко-архивный институт, 1997. – СИФ ОЦ НТИ, Др 182. – Ч. 1, Ч. 2.

⁵ *Виноградов В. М.* Некоторые тенденции развития архивоведения в США // Археографический ежегодник за 1984 год. – М.: Наука, 1986. – С. 88–100; *Виноградов В. М., Гармаш В. Н.* Современное архивоведение в США: проблемы и поиски решений. Аналитический обзор. – М.: Главархив СССР, ВНИИДАД, 1987. – 36 с.

⁶ *Кукарина Ю. М.* Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов ЮТА, Калифорния, Нью-Мексико и Вашингтон) // Секретарское дело. – № 3(55), 2005. – С. 44–48.

⁷ *Матяш І. Б.* Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку. – К.: Києво-Могилянська академія, 2012. – 515 с.

⁸ *Posner Ernst.* The National Archives and the Archival Theorist // *American Archivist.* – 1955, July 1955. – Vol. 18. – P. 207–216; *Burke Frank G.* The Future Course of Archival Theory in the United States // *American Archivist.* – 1981, Winter. – Vol. 44, № 1. – P. 40–46; *Harold T. Pinkett* American Archival Theory: The State of the Art // *American Archivist.* – 1981, Summer. – Vol. 44, № 3. – P. 217–222; *Roberts John W.* Archival Theory: Myth or Banality? // *American Archivist.* – 1990, Winter. – Vol. 53, № 1. – P. 110–120; *Kimball Gregg D.* The Burke-Cappon Debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory // *American Archivist.* – 1985, Fall. – Vol. 48, № 4. – P. 369–376; *Duranti Luciana.* The Concept of Appraisal and Archival Theory // *American Archivist.* – 1994, Spring. – Vol. 57, № 2. – P. 328–344; *Boles Frank, Greene Mark A.* Et Tu Schellenberg? Thoughts on the Dagger of American Appraisal Theory // *American Archivist.* – 1996, Summer. – Vol. 59, № 3. – P. 298–310; *Cox Richard J.* Lester J. Cappon and the Relationship of History, Archives, and Scholarship in the Golden Age of Archival Theory // *American Archivist.* – 2005, Spring–Summer. – Vol. 68, № 1. – P. 74–112 та інші.

⁹ *Старостин Е.В.* Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии. – М.: Русский мир, 1997. – С. 6.

¹⁰ *Abraham Terry.* Publishing for the archival profession // *Scholarly Publishing.* – 1984, April. Vol. 15, № 3. – P. 265–271; *Daniels Maygene F., Walch Timothy.* A Modern Archives Reader: Basic Readings on Archival Theory and Practice. – Washington: National Archives Trust Fund Board, 1984. – 357 pp.; *Atkins*

Stephen E. Subject Trends in Library and Information Science Research, 1975–1984 // *Library Trends*. – Spring, 1988. – Vol. 36. – P. 633–658; *McCarthy Paul H.* The Management of Archives: A Research Agenda // *American Archivist*. – 1988, Winter–Spring. – Vol. 51, № 1–2. – P. 52–69; *Bowling Mary B.* Literature on the Preservation of Nonpaper Materials // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53, № 2. – P. 340–348; *Stephenson Mary Sue.* The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55, № 4. – P. 538–561; *Gilliland-Swetland Anne J.* From Education to Application and Back: Archival Literature and an Electronic Records Curriculum // *American Archivist*. – 1993, Summer. – Vol. 56, № 3. – P. 532–544; *Craig Barbara L.* Selected Themes in the Literature on Memory and Their Pertinence to Archives // *American Archivist*. – 2002, Fall–Winter. – Vol. 65, № 2. – P. 276–289; *Sternfeld Joshua.* Archival Theory and Digital Historiography: Selection, Search, and Metadata as Archival Processes for Assessing Historical Contextualization // *American Archivist*. – 2011, Fall–Winter. – Vol. 74, № 2. – P. 544–575.

¹¹ *Richard J. Cox.* American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities // *American Archivist*. – 1983, Winter. – Vol. 46, № 1. – P. 31–41.

¹² *Richard J. Cox.* American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50, № 3. – P. 306–323.

¹³ *Richard J. Cox.* An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57, № 2. – P. 278–288.

¹⁴ Annual Report University of Pittsburgh // URL: <http://www2.sis.pitt.edu/~saa/Annualrpts/annualrpt2003.pdf>; *Cox Richard J.* Searching for Archival Knowledge: The Revolution in North American Archival Publishing in the 20th Century // URL: http://www.sis.pitt.edu/~dlis/academics/specializations/archives/lecture_cox.html

¹⁵ *Peterson Trudy Huskamp.* The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49, № 2. – P. 125–133.

¹⁶ *Старостин Е.В.* Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии. – М.: Русский мир, 1997. – С. 7–8. (Усі наведені у даному абзаці цитати взяті із зазначених сторінок).

¹⁷ *Jimerson Randall C.* Documents and Archives in Early America // *Archivaria*. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.

¹⁸ *Cox Richard J.* Public Records in Colonial Maryland // *American Archivists*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P. 263–275.

¹⁹ *De Roulhac Hamilton J. G.* The preservation of North Carolina History // *The North Carolina Historical Review*. Raleigh, N.C.: North Carolina Historical Commission. – 1927, January. – Vol. 4, № 1. – P. 3–21; *Salley A. S.* The preservation of South Carolina History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4, № 2. – P. 145–157; *Jack Theodore H.* The preservation of Georgia History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, July. – Vol. 4, № 3. – P. 239–251; *Robertson James A.* The preservation of Florida History // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, October. – Vol. 4, № 4. – P. 351–365; *Garrett Mitchell B.* The preservation of Alabama History // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, January. – Vol. 5, № 1. – P. 3–19; *Weathersby Wm. H.* The preservation of Mississippi History // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, April. – Vol. 5, № 2. – P. 141–150; *Thomas David Y.* The preservation of Arkansas History // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, July. – Vol. 5, № 3. –

P. 263–274; *King Grace*. The preservation of Louisiana History // The North Carolina Historical Review. – 1928, October. – Vol. 5, № 4. – P. 363–371.

²⁰ *Dunlap Leslie W.* American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin: privately printed, 1944. – 238 pp.; *Whitehill Walter Muir*. Independent Historical Societies. – The Boston Athenaeum, 1962. – 593 pp.

²¹ *Moore John Trotwood*. The Tennessee Historical Society, 1849–1918 // Tennessee Historical Quarterly. 1944, September 1944. – Vol. 3. – P. 195–225; *Shoemaker Floyd C.* The State Historical Society of Missouri: A Semicentennial History. – Columbia: State Historical Society of Missouri, 1948. – 193 pp.; *Bethel Mary W., Cater Harold D.* The Minnesota Historical Society: Highlights of a Century // Minnesota History. – 1949, December. – Vol. 30. – P. 293–330; *Riley Stephen T.* The Massachusetts Historical Society, 1791–1959. – Boston: Massachusetts Historical Society, 1959. – 62 pp.; *Simmons Richard C.* The Historical Society of Delaware 1864–1964 // Delaware History. – 1964, April. – Vol. 11. – P. 3–34; *Brooks George R.* The First Century of the Missouri Historical Society // Bulletin of the Missouri Historical Society. – 1966, April. – Vol. 22. – P. 273–301; *Bickford Christopher P.* The Connecticut Historical Society 1825–1975: A Brief Illustrated History. – Hartford: Connecticut Historical Society, 1975. – 89 pp.

²² *Havig Alan R.* A Centennial History of the State Historical Society of Missouri, 1898–1998. – Columbia: The State Historical Society of Missouri, 1998. – 296 pp.

²³ *Toplovich Ann.* The Tennessee Historical Society at 150: Tennessee History “Just and True” // Tennessee Historical Quarterly. – Vol. 58. – 1999, Fall. – P. 194–215.

²⁴ *Jones H.G.* Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill: North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – 261 pp.

²⁵ The New Haven Meeting of the American Historical Association // American Historical Review (Діяльність Комісії історичних манускриптів). – 1899, April. – Vol. 4, № 3. – P. 409–422; The Meeting of the American Historical Association at Providence (Діяльність Комісії публічних архівів) // American Historical Review. – 1907, April. – Vol. 12, № 3. – P. 483–506; The Meeting of the American Historical Association at Chicago (звіт Т. Оуена, директора Департаменту архівів і історії штату Алабама) // American Historical Review. – 1905, April. – Vol. 10, № 3. – P. 489–510; The Meeting of the American Historical Association at New York (1-а Конференція архівістів) // American Historical Review. – 1910, April. – Vol. 15, № 3. – P. 475–495; The Meeting of the American Historical Association at Indianapolis (Брюссельський конгрес 1910 р.) // American Historical Review. – 1911, April. – Vol. 16, № 3. – P. 453–475; The Meeting of the American Historical Association at New Orleans (проблема виявлення документів з історії Луїзіани в іспанських архівах) // American Historical Review. – 1904, April. – Vol. 9, № 3. – P. 437–455; *Andrews C.M.* American Colonial History in British Archives // American Historical Review. – 1905, January. – Vol. 10, № 2. – P. 325–349; The Meeting of the American Historical Association at Madison (звіт директора Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі про виявлення документів в архівах Великобританії, Франції, Іспанії) // American Historical Review. – 1908, April. – Vol. 13, № 3. – P. 433–458.

²⁶ Report of the Public Archives Commission // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington: Government printing office, 1901. – 303 pp.

²⁷ *Swan T. Robert*. The Massachusetts Public Record Commission and its work // Annual report of the American Historical Association for the year 1901. – Vol. 1. – Washington, 1902. – P. 97–112; *Owen Thomas McAdory*. Alabama Archives. // Annual report of the American Historical Association for the year 1904. – Washington, 1905. – P. 479–553; *Russell Carl*. Report on the Public Archives of Wisconsin. // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Vol. 1. – Washington, 1906. – P. 377–419; *Alvord Clarence Walworth, Pease Theodore Calvin*. Archives of the State of Illinois // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 383–463; *Vaughan John H.* A preliminary report on the archives of New Mexico // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 469–490; *Myers Irene T.* Report on the Archives of the State of Kentucky // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 331–363; *Sheldon Addison E.* Report on the Archives of the State of Nebraska // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 365–420; *Lindley Harlow A. M.* Report on the Archives of the State of Indiana // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 315–330; *Scroggs William O.* The archives of the State of Louisiana // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 275–293; *Phillips Paul C.* The archives of the State of Montana // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 295–303; *Head L. Edwin*. The Public Archives of the State of California // Annual report of the American Historical Association for the year 1913. – Vol. 1. – Washington, 1915. – P. 281–309; *Willard F. James*. The public archives of Wyoming // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 275–317; *Shearer H. Augustus*. The Archives of Vermont // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 317–355; *Gaskill B. Nelson, Deats E. Hiram, Libbey William, Frelinghuysen S. Joseph, Joranson M. William, Walker R. E., Godfrey E. Carlos, Chambers S. Thomas*. Report on the condition of the public records of the state of New Jersey by a Committee of Citizens // Annual report of the American Historical Association for the year 1916. – Vol. 1. – Washington, 1919. – P. 165–199; *Marshall M. Thomas*. Report on the archives of Idaho. // Annual report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington, б/д. – P. 141–172; *Paltsits H. Victor*. An Historical Resume of the Public Archives Commission from 1899 to 1921 // American Historical Association. Annual Report of the American Historical Association for The Year 1922: In Two Volumes and a Supplemental Volume, Volume 1. – Washington, 1928. – P. 152–163.

²⁸ *Ames V. Herman*. Conference of Archivists. – P. 339–341; *Leland G. Waldo*. American archival problems. – P. 342–348. Див.: Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – 812 p.; *Laer van J. F. Arnold*. The work of The International Congress of Archivists and Librarians at Brussels, August 28–31, 1910. – P. 282–292; *Rowland Dunbar*. The concentration of state and National archives. – P. 293–314. Див.: Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – 725 p.; *Laer van J. F. Arnold*. The Lessos of the Catastrophe in the New York State Capitol at Albany on March 29, 1911. – P. 331–336; *Viles Jonas*. Lessons to be Drawn from the Fire in the State Capitol, Jefferson City. – P. 337–342 // Annual Report of the American Historical Association for the year 1911. In two volumes. Vol. I. – Washington, 1913. – 842 p.; *Paltsits Victor Hugo*. Plan and scope of A “Manual of Archival

Economy for the Use of American Archivists. – P. 253-263; *Leland Waldo Gifford*. Some Fundamental Principles in Relation to Archives. – P. 261–268; *Rowland Dunbar*. The Adaptation of Archives to Public Use. – P. 269–273 // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – 734 p.; The proceedings of the seventh Annual Conference of Archivists. – P. 141–147; *Simon A. Louis*. Some consideration on the archives. – P. 147-151; *Pease Theodore Calvin*. The problem of archive centralization with reference to local conditions in a Middle Western State. – P. 151–154; *Berwick William*. Repairing and Binding on Archives. – P. 154–161 // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916. In two volumes. Vol. I. – Washington, 1919. – 507 pp. та інші.

²⁹ *Coleman Christopher B.* Indiana Archives // American Archivist. – 1938, October. – Vol. 1, № 4. – P. 201–214.

³⁰ *Norton Margaret C.* The Illinois State Archives Building American Archivist. – 1938, April. – Vol. 1, № 2. – P. 78–90.

³¹ *Woody R.H.* The Public Records of South Carolina // American Archivist. – 1939, October. – Vol. 2, № 4. – P. 244–263.

³² *Gates Charles M.* The Administration of State Archives // American Archivist. – 1938, July. – Vol. 1, № 3. – P. 130–141; *Newsome Albert Ray*. Uniform State Archival Legislation // American Archivist. – 1939, January. – Vol. 2, № 1. – P. 1–16.

³³ A proposed Model Act to Create a State Department of Archives and History // American Archivist. – 1944, April. – Vol. 74, № 2. – P. 130–133.

³⁴ *Smither Harriet*. The Archives of Texas // American Archivist. – 1940, July. – Vol. 3, № 3. – P. 187–200; *Davis Edwin Adams*. Archival Development in The Lower Mississippi Valley // American Archivist. – 1940, October. – Vol. 3, № 4. – P. 39–46; *Connor R. D. W.* Dedication of The Archival Section of The Alabama World War Memorial Building // American Archivist. – 1941, April. – Vol. 4, № 2. – P. 77–83; *Overman William D.* Ohio Archives // American Archivist. – 1942, January. – Vol. 5, № 1. – P. 36–39; *Jones Maude*. Hawaii Territorial Archives in the War // American Archivist. – 1949, January. – Vol. 12, № 1. – P. 45–50; *Eddy Henry Howard*. The Archival Program of Pennsylvania // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12, № 3. – P. 255–266; *Lord Clifford L.* The Archival Program of Wisconsin // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12, № 3. – P. 243–252.

³⁵ *Crittenden C. C.* Some Problems of State Archival Administration Agencies // American Archivist. – 1941, October. – Vol. 4, № 4. – P. 262–266.

³⁶ *Coleman Christopher B.* Some Problems of State Archival Administration // American Archivist. – 1941, July. – Vol. 4, № 3. – P. 149–158.

³⁷ *Crittenden C. C.* The State Archivist Looks to the Future // American Archivist. – 1945, July. – Vol. 8, № 3. – P. 185–193.

³⁸ *Cappon Lester J.* A Directory of State Archival Agencies // American Archivist. – 1947, July. – Vol. 10, № 3. – P. 269–277; *Duniway David C., Boell Jesse, de Valinger Leon, Jr., Cross Norton Margaret, Renze Dolores C., Van Schreeven William J.* Directory of State and Territorial Archival Agencies // American Archivist. – 1954, July. – Vol. 17, № 3. – P. 209–219.

³⁹ *McCain William D.* History and Program of the Mississippi State Department of Archives and History // American Archivist. – 1950, January. – Vol. 13, № 1. – P. 27–34; *Easterby J. H.* The Archives of South Carolina // American

Archivist. – 1952, July. – Vol. 15, № 3. – P. 241–247; *Dolores C. Renze*. The State Archives of Colorado // *American Archivist*. – 1952, October. – Vol. 15, № 4. – P. 303–308; *Horn Jason*. The Archives of Hawaii // *American Archivist*. – 1953, April. – Vol. 16, № 2. – P. 105–114; *Bryan Mary Givens*. Recent Archival Developments in Georgia // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 11, № 1. – P. 55–61; *Brown Robert M.* The Development of an Archival Program in Minnesota // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16, № 1. – P. 39–44; *Beal Vernon L.* The Michigan Records Program // *American Archivist*. – 1953, April. – Vol. 16, № 2. – P. 155–159; *Robison Dan M.* Planning the Tennessee State Library and Archives Building // *American Archivist*. – 1956, April. – Vol. 19, № 2. – P. 139–150; *Davis W. N., Jr.* The California State Archives // *American Archivist*. – 1959, April. – Vol. 22, № 2. – P. 189–196.

⁴⁰ *Homsher Lola M.* Wyoming State Archives and Historical Department // *American Archivist*. – 1959, July. – Vol. 22, № 3. – P. 323–329.

⁴¹ *Harper Josephine L.* Lyman C. Draper and Early American Archives // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15, № 3. – P. 205–212.

⁴² *McCain William D.* Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives // *American Archivist*. – 1951, July. – Vol. 14, № 3. – P. 223–228.

⁴³ *Radoff Morris L.* Reports of State Archivists // *American Archivist*. – 1954, October. – Vol. 17, № 4. – P. 331–339; *Eddy Henry Howard*. Reports of State Archivists // *American Archivist*. – 1957, January. – Vol. 20, № 1. – P. 13–18.

⁴⁴ *Bryan Mary Givens*. Trends of Organization in State Archives // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21, № 1. – P. 31–36.

⁴⁵ *Bahmer Robert H.* The Archival Function in the States // *American Archivist*. – 1959, April. – Vol. 22, № 2. – P. 203–209.

⁴⁶ *Crittenden Christopher*. The State Archivist and the Researcher // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19, № 3. – P. 215–220; *Miller David E.* Use of Local Archives in the Study of Local History // *American Archivist*. – 1959, July. – Vol. 22, № 3. – P. 331–335.

⁴⁷ *Jones H.G.* State archival-records management programs in the United States // *Archivum*. – Vol. XI for 1961. – Paris: Presser Universitaires de France, 1963. – P. 135–142.

⁴⁸ *Beach Rex, Caton John T.* State and Local Government Records Programs // *American Archivist*. – 1961, July. – Vol. 24, № 3. – P. 289–195.

⁴⁹ *Hughes Charles E., Jr.* Problems in Administering Local Records // *American Archivist*. – 1962, April. – Vol. 25, № 2. – P. 151–157; *Burch F. W.* Program Planning for Records in Minnesota // *American Archivist*. – 1969, October. – Vol. 32, № 4. – P. 343–348; *Richmond Robert W.* Kansas – The Administration of the Public Records // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 333–337; *Cutcliffe Ben F.* Missouri – A Coordinated Records Program Needed // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 361–363; *White John B.* Nebraska – The Records Management Prospect // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 365–369.

⁵⁰ *Bryan Mary Givens*. Georgia Colonial Wills // *American Archivist*. – 1963, January. – Vol. 26, № 1. – P. 51–54; *Petersen William J.* Iowa – The Challenge of the Archives // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 327–331; *Hinds Charles F.* Kentucky – The Archives and Records Service // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 339–343; *Brown Robert M.* Minnesota – The State Archives and Records Service Reconsidered // *American Archivist*. – 1963,

July. – Vol. 26, № 3. – P. 355–360; *Rose Margaret*. The Archives of Dakota Territory // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 307–313; *Richards Kenneth W.* New Jersey's New Archival Facilities // *American Archivist*. – 1964, October. – Vol. 27, № 4. – P. 485–490; *Wray Elizabeth H.* The Archives of the State of Hawaii // *American Archivist*. – 1960, July. – Vol. 23, № 3. – P. 277–284; *Young Chester Raymond*. Establishment of the Public Archives of Hawaii as a Territorial Agency // *American Archivist*. – 1967, January. – Vol. 30, № 1. – P. 67–80; *Skordas Gust*. Maryland's County Records – The Eclectic Approach // *American Archivist*. – 1962, April. – Vol. 25, № 2. – P. 199–206.

⁵¹ *Evans Frank B.* The Many Faces of the Pennsylvania Archives // *American Archivist*. – 1964, April. – Vol. 27, № 2. – P. 269–283.

⁵² *Jones H. G.* North Carolina's Local Records Program // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24, № 1. – P. 25–41; *Sanford Terry*. North Carolina – Three Hundredth Birthday. Program // *American Archivist*. – 1964, January. – Vol. 27, № 1. – P. 15–19; *Patterson A. M.* State Archival Agencies' Services to Other State Agencies // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26, № 3. – P. 315–318.

⁵³ *Posner Ernst*. American State Archives. Chicago-London: University of Chicago Press, 1964. 397 pp.

⁵⁴ *Ross Linwood F.* The Adoption of an Archival Program for Maine // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29, № 3. – P. 395–402.

⁵⁵ *Flynn Q. G.* The New Deal and Local Archives: The Pacific Northwest // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33, № 1. – P. 41–52.

⁵⁶ *Peterson Trudy Huskamp*. The Iowa Historical Records Survey, 1936–1942 // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P. 223–245.

⁵⁷ *Cox Richard J.* Public Records in Colonial Maryland Maine // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P. 263–275.

⁵⁸ *Radoff Morris L.* The Maryland Records in the Revolutionary War // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37, № 2. – P. 277–285.

⁵⁹ *Talley Marcia D.* Morris Leon Radoff: The Man and the Monument // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44, № 4. – P. 327–340.

⁶⁰ *Papenfuse Edward C., Levine David C., Lee Charles E.* The Preservation and Uses of State and Local Records 1942 // *American Archivist*. – 1977, July. – Vol. 40, № 3. – P. 325–329.

⁶¹ *Jones H. G.* The Pink Elephant Revisited // *American Archivist*. – 1980, Fall. – Vol. 43, № 4. – P. 473–483.

⁶² *Jones H. G.* Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49, № 1. – P. 41–51.

⁶³ *Stirling Dale Alexander*. Documenting Alaska's Past: The Alaska Records Survey // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50, № 3. – P. 400–401.

⁶⁴ *Kinney Gregory*. Federal Land Records in State Repositories: The Experience in the Old Northwest // *American Archivist*. – 1989, Spring. – Vol. 52, № 2. – P. 152–164.

⁶⁵ *Bain W. George*. State Archival Law: A Content Analysis // *American Archivist*. – 1983, Spring. – Vol. 46, № 2. – P. 158–174.

⁶⁶ *Robbin Alice*. State Archives and Issues of Personal Privacy: Policies and Practices // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49, № 2. – P. 163–175.

⁶⁷ *Baumann Roland M.* The Administration of Access to Confidential Records in State Archives: Common Practices and the Need for a Model Law // *American Archivist*. – 1986, Fall. – Vol. 49, № 4. – P. 349–369.

⁶⁸ *Hefner Loretta L.* The Change Masters: Organizational Development in a State Archives // *American Archivist*. – 1988, Fall. – Vol. 51, № 4. – P. 440–545.

⁶⁹ *Walch Victoria Irons.* State Archives in 1997: Diverse Conditions, Common Directions // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60, № 2. – P. 132–151.

⁷⁰ *Lowell Howard P.* Building a Public Archives in Delaware for the Twenty-First Century // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60, № 2. – P. 152–165.

⁷¹ *Tryon Roy H.* The South Carolina Archives: A Decade of Change and Program Development // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60, № 2. – P. 166–183.

⁷² *Jimerson Randall C.* Documents and Archives in Early America // *Archivaria*. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.

⁷³ *Galloway Patricia.* Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69, № 1. – P. 79–116.

⁷⁴ *Patrick L. Tomlin.* The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History. A Master's Paper for the M.S. in L.S degree. April, 2008. 70 pages. Advisor: Dr. Cal Lee.

⁷⁵ *Lesser Charles H.A.* History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. – South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – 116 p.

⁷⁶ *Nimer Cory L., Daines, J. Gordon III.* The Development and Professionalization of the Utah State Archives, 1897–1968 // *Journal of Western Archives*. – 2012. – Vol. 3, Iss. 1, Article 5. – P. 1–30. URL: <http://digitalcommons.usu.edu/westernarchives/vol3/iss1/5>

На основе работ американских ученых Р. Кокса и Т.Х. Петерсон доказано существование историографии архивоведения в США и определены ее неисследованные разделы, среди которых историография истории архивов штатов и округов. В ходе исследования автором выявлено более 110 публикаций американских архивистов, ученых и практиков по истории и организации деятельности архивных учреждений в штатах и округах и проведен их историографический обзор.

Ключевые слова: история архивов штатов в США; историография архивоведения в США.

Abstract: In this article the presence of historiography of archival science and set of unexplored sections, including historiography of state and district archives history based on the works of American scientists R. Cox and TH Peterson are explored. During the research, the author found more than 110 publications of American archivists, researchers in the history and organization of archival institutions in states and districts. The historiographical review is made.

Keywords: state archives history in the U.S.; archival historiography in the U.S.